

V BOLI- VIJSKE ANDE

Devize in sploh denarni priliv turizma mnogokrat tretiramo kot ekstra profit ali čisti dobiček, ki zavisi predvsem od kapacitet določenih letovišč, njih krajevnih znamenitosti in privlačnosti.

Toda ne samo od tega. Ne smemo pozabiti faktorja, ki se v današnjem tempu razvoja turizma česče uporablja. V mislih imam turistično propagando! Menim namreč, da je ta, prav tako kot tudi vsi ostali, prej omenjeni faktorji tista, ki nemalokrat odločilno vpliva na obisk posameznih letovišč. Potrebna je, celo prepotrebna. Dežele, kjer turizem prosperira jo poudarjajo, ji nudijo široke možnosti in tudi za njeno realizacijo v vseh oblikah skrbijo.

Potujemo po Italiji. Nizi reklamnih tabel ob cestah, grmade prospektov, najrazličnejše druge oblike reklame. Potujemo po Franciji. Ne mine sto metrov ceste, kjer ne bi opazili vsaj ene reklamne table. Prospektov, najrazličnejših etiket, na kupe, celo preveč in do grla za prenekaterega obiskovalca. Potujemo po Avstriji. Spet podobna situacija, le da ji dodajajo še posebno zvrst reklame - reklamo iz zraka. Z dimom popisano nebo, letala, ki vlečejo za seboj reklamne mreže, letaki iz zraka...

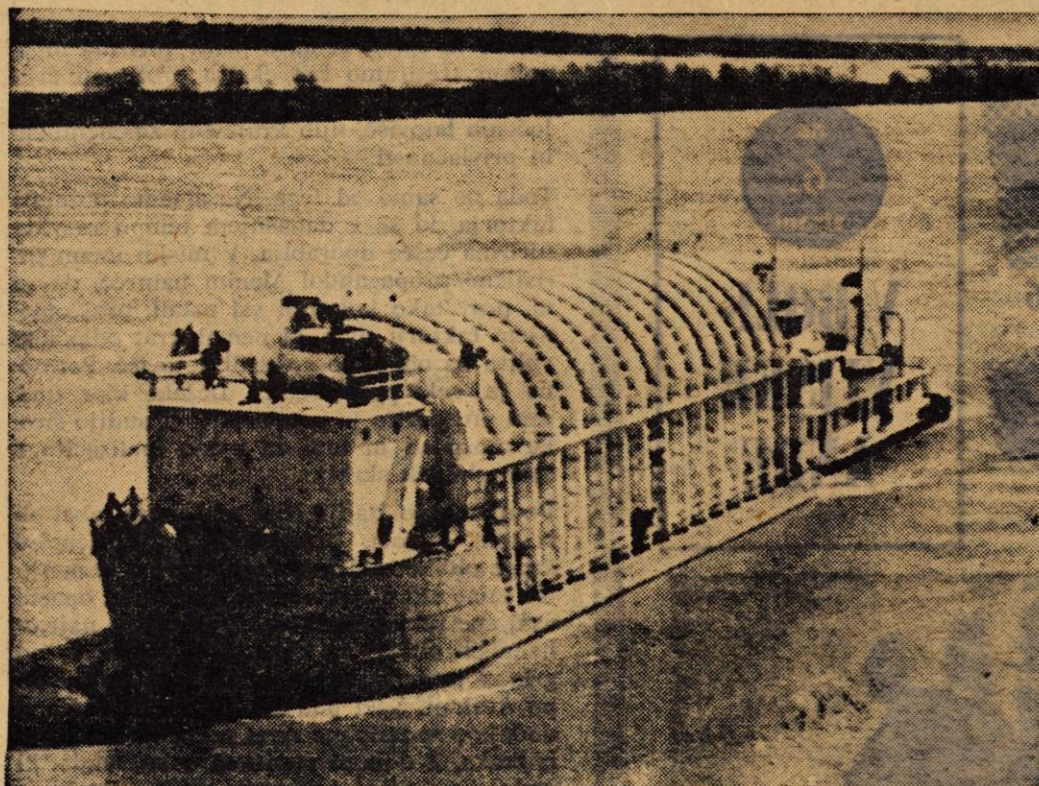
Ves naš aparat, ki bi skrbel za te zvrsti propagande več ali manj životari. Res je, da kljub organizacijski razdrobljenosti napravi marsikaj, toda premalo. Kje so vzroki?

Turizem in turistična propaganda

To vemo ali pa tudi ne. Kakor jih tretiramo. Na primer reklamne table ob cestah. Zelo zelo malo jih je. Zakaj? V odgovoru na to vprašanje moramo prvič upoštevati predpise cestnih podjetij. Te so njihova osnovna sredstva, zato oni določajo najrazličnejše takse in med drugim tudi normative, ki uokvirjajo prav reklamne table ob cestah. Ti so mnogokrat ostri in turistične organizacije ugotavljajo, da ta zvrst reklame za njih sploh ni rentabilna. Vzrok je navadno cena takega reklamnega panoja ob cesti kot tudi predpisan format in barve. Sicer slednje postavke niti niso takega pomena, kot je važna ugotovitev, da v organizaciji reklame ob cestah ni potrebne elastičnosti s strani cestnih podjetij kot tudi ne s strani turističnih organizacij.

Toda ta zvrst reklame kot tudi vse ostale bi morali prav v naših pogojih ravno sedaj zaživeti. Smo dežela, ki turizem razvija. Naš turizem kljub zasedenim kapacitetam propaganda nujno potrebuje. V vseh oblikah in povsod. Doma in na tujem, saj je ravno propaganda v turizmu tista, preko katere letoviščem, hotelom, motelom in rekreacijskim centrom zagotavljamo obisk, jih v polni meri izkoristimo in s tem gradimo materialno bazo v nadaljnjem razvoju turizma.

TONE POLENEC

Za prevoz raket od Huntsvilla do Kap Kennedy (3300 km) uporabljajo nalašč zato zgrajene ladje

Von Braun sega po zvezdah Toftoy: ničesar vam ne morem obljubiti...

VII. NADALJEVANJE

Po ukazu SS morajo vse važnejše dokumente o raketni proizvodnji prenesti v zapuščen rudnik v Harzu. Vodja tajne akcije je tokrat Dornberger, ki se je med tem priključil evakuirancem iz Peenemünde. Pod nadzorstvom SS oficirjev prepeljejo trije tovornjaki dokumente v skrivni rov, nakar ga zatrpajo z močno eksplozijo.

Kammler pokliče von Brauna.

»Izberite petsto najpomembnejših raketskih strokovnjakov. Prepeljali vas bomo nekam, kjer boste lahko v miru nadaljevali svoje delo. Svojci morajo ostati tu.«

Težkih src se ločijo možje od svojih družin, saj vedo, da se bliža konec tretjega rajha in z njim splošna zmeda v Nemčiji. Neizprosni Kammler ne prestopa priganja.

Voznja petstotih znanstvenikov se konča v Oberammergau. »Kar lepo bi nam bilo«, privede Wernher von Braun, »ko ne bi bilo taborišče obdanó z bodečo žico...«

Kaj namerava Kammler z njimi? Ali se hoče z njihovo pomočjo rešiti gotovih vislic, ki ga čakajo, ko pride v roke zaveznikov? Umazana kupčija! Kaj pa, če zavezniki ne bodo sprejeli njegovih pogojev? Ali jih bodo esesovci spravili na oni svet, da ne bi njihovo znanje in zmožnosti prišle v roke sovražniku?

Vse pogostje napadajo ameriški bombniki

alpska področja. Von Braun stopi do komandanta taborišča.

»Recimo, da pade bomba v naše taborišče — na en mah bi bil uničen celotni tajni projekt. In vas bi klicali na odgovornost! Zakaj ne nastanite znanstvenikov po okoliških vaseh? Teda bi bilo nemogoče, da bi en sam zračni napad uničil vse osebe.«

Po daljšem prepričevanju se njihov esesovski paznik le vda. Znanstveniki smejo zapustiti taborišče. Esesovci jih spremijo do njihovih novih bivališč. Wernher von Braun in njegovi sodelavci zopet svobodneje zadihajo.

Ameriška armada je še vedno zelo daleč. »Oklopna vozila generala Pattona so imela še manj goriva kot mi,« se spominja von Braun. »V teh zadnjih tednih vojne je postajala naša situacija čedalje obupnejša. Ker me je močno mučila poškodovana roka, je vse delo ostalo na ramah mojih prijateljev, ki so si nenehno prizadevali, da bi prišli v stik z Amerikanci. Dr. Ernstu Steinhoffu je uspelo zavrteti našega esesovskega »zaščitnika«.

»Ali se vam ne zdi,« ga je vprašal, »da boste varnejši v civilni obleki, ko pridejo Amerikanci?«

Mož je to uvidel. Poslej je bil bolj on naš ujetnik kot mi njegovi. Karkoli smo počeli — vedno je zatisnil oči. Ponovno smo napisali na naša vozila črke VZBV, ki so nam tako že drugič učinkovito pomagale. Vozili smo se od enega preskrbovalnega skladišča do drugega in oskrbovali naših petsto mož z živili.

Von Braunovo zdravstveno stanje se slabša iz dneva v dan. Preutrujen je, rama in zlomljena roka mu povzročata čedalje hujše bolečine. Nujno mu je potrebna zdravniška nega, če se hoče izogniti resnim komplikacijam.

Odpeljejo ga v Sonthofen. »Prestati boste morali najmanj dve operaciji,« mu zatrdi glavni kirurg. Zlomljena roka se je narobe zarasla in jo morajo še enkrat zlomiti.

Medtem se zavezniki neprestano približujejo. Alarm sledi alarmu — von Braun ostane med letalskimi napadi v svoji bolniški sobi. Ti dnevi so težka preizkušnja za živce.

Po tretjem dnevu njegovega bivanja v Sonthofenu se odpro vrata. Sanitejec stopi k njegovim postelji. »Hitro se oblecite in pojdite z menoj. General Dornberger me pošilja.«

»Dornberger? Kaj se je zgodilo?«

»Francozi so slabo uro od tu,« reče vojak. »General mi je ukazal, naj vas odpeljem.«

Francozi. Wernher von Braun noče priti v francosko ujetništvo.

Ce pride v njihove roke, bo šel po vodi na črt, ki ga je skoval v Peenemündu.

»Pomagajte mi, da se oblečem!«

Dornberger in ostali sodelavci ga že pričakujejo. Prvič more von Braun razložiti Dornbergerju svoj načrt. »Kaj pravite na to?«

Dornberger je z vsem že seznanjen. »Ali mislite, da bi vas velel privedi, ko ne bi bil prepričan v pravilnost vašega načrta? Skrbeti moramo za to, da pride naša »baby« v prave roke.«

In sedaj jim ne preostane nič drugega kot čakati na Amerikance. Radio je poročal, da je sklenjeno premirje, ameriških čet pa od nikoder.

Slednjič sklenejo, da se bodo na svojo roko povezali z Amerikanci. Von Braunovega mlajšega brata pošljejo s kolesom v dolino. Po nekaj urah se ves zasopihan vrne.

»Vse je urejeno. Imam propustnice za šest vozil. Peljali nas bodo v sedež tajne službe.«

Taggart dobi von Brauna v klešče. »Eno mi povejte, doktor von Braun — ali se ne smatrate za vojnega zločinca?«

Wernher von Braun globoko zajame sapo. »Če je vsak Nemec, ki je delal v tovarni municije zločinec, tedaj sem tudi jaz. Dolgo pred Hitlerjem sem se ukvarjal z raketami. Meni gre edinele za osvajanje vsemirja.«

Taggart ga besno pogleda. »Razumem. Če pobijete na tisoče ljudi, se vam to zdi osvajanje vsemirja!«

»Ko bi se bil upiral, bi me proglasili za sovržnika države. Raje sem ostal živ in nadaljeval svoje delo.«

»Povedal vam bom kaj ste!« sikne Taggart. »Vi ste izumitelj najbolj peklenskega uničevalnega sredstva, kar jih pozna človeštvo. To pošastno orožje ste dali v roke najbolj zločinski diktaturi vseh časov. To je vaša krivda. Tako se glasi obtožba. Zato boste viseli!«

Polkovnik Toftoy se vmeša. »Von Braun?«

»Da?«

»Če hočete nadaljevati s svojimi raziskavam — mi imamo potrebna sredstva. Kaj pravite na to?«

»Ali je to ponudba?« vpraša von Braun.

Toftoy prikima. »Jasno nam je, kako po membno je vaše delo. Ali bi šli v Združene države?«

Von Braun takoj pristane. »Seveda, saj zato sem tukaj. Vendar sam ne morem graditi raket.«

»Tudi na to smo mislili,« odvrne Toftoy. »Vaši sodelavci gredo seveda z vami, najprej na enoletno preizkušnjo. Vendar vas moram opozoriti, da vam v Ameriki ne bo bogve kako lahko. Ničesar vam ne morem obljubiti!«

»Gotovo nas ne bodo sprejeli z odprtimi rokami,« meni tudi von Braun. »V večini poročil naše tajne službe nam priporočajo, naj vas postavimo pred sodišče kot vojnega zločinca,« na daljuje Toftoy. »Naša odločitev, da vas kljub vsemu zaposlimo, temelji na poročilu enega samega agenta.«

Major Taggart plane kvišku. »Ali naj to pomeni, da ne bo nobenega procesa, kaj?«

Toftoy odkima. »Nobene procesa. Smola, Bill! Ravnokar sem prejel povelje.«

»Torej jo bo kar tako odnesel?« Taggart se ne more pomiriti.

»Če je nekdo tako pomemben kot on, velja jo zanj drugačna merila,« meni Toftoy.

»Proti komu se pa sploh borimo, če ne proti temu človeku in njegovi klikli?« vpraša Taggart ogorčeno.

»V tem primeru pač namen posvečuje sredstvo!« zaključi major Hamm.

Mogočni Aleuti so prepolni naravnih lepote, ki vzbujajo strah in spoštovanje. Pot do tja ni lahka, vendar je še tako velik trud poplačan, ko se človek zazre v skrivnostne lepote, ki jih razdajajo divji otoki.

Prisluhnimo pripovedi moža, ki je na Aleutih med drugim iskal tudi pravo lepoto:

Bil sem prijetno presenečen, ko sem zvedel, da je moja naslednja naloga raziskati skoraj nepoznan kos sveta. Prijatelji so me opozarjali, naj bom pripravljen na mraz in meglo — večna prebivalca Aleutov. Ni me bilo treba veliko svariti in že sem postal črnogled. Tako razpoložen sem s spremljevalci krenil na pot. Odpluli smo iz Seattla. Poslušati sem moral raznovrstne zgodbe o brodomolcih in slabem vremenu. Vendar ni bilo vse tako, kot so napovedovali. Tisto, o brodomolcih so pretiravali, o vremenu pa — zanj moram priznati, da je bilo tako, kot so dejali. Dela na ladji smo se hitro navadili. Tako nam je ostalo vedno nekoliko časa, ki smo ga vsak po svoje izkoristili. Večina se je ukvarjala s proučevanjem zgodovine tega predela.

Mene je bolj zanimala geologija. Zato sem se posvetil raziskovanju zgradbe tal. V nekem inštitutu sem izvedel, da so tla na tem predelu še popolnoma neraziskana.

Aleuti so eden največjih vulkanskih pasov v Tihem oceanu. Z geološkega stališča gledano, se pričenjajo na celini z vrhom Mount Spur v gorski verigi Saint Elias in se razprostirajo v velikem loku 1500 milj proti zahodu. Končajo se na otokih Komandorski, geografsko pa je to skupina 14 večjih in približno 55 manjših otokov, ki je dolga 900 milj. Začenja se z otokom Unimak in končuje z Attujem.

Umetnije narave

Človeku, ob preobilju naravnih lepote, ki spremljajo gorsko vrsto, zastaja diha. Kdorkoli je videl Mount Shishaldin, visok skoraj 3300 m, ga ne bo nikoli pozabil. Zdi se, kot da raste naravnost iz morja. Skozi njegov vrh neprestano uhajata para in dim. Toda narava, kot da ni bila zadovoljna s to mojstrovino, je v njeno ozadje postavila še dva nenavadno lepa vrhova, ki sta kot ogromna kamnita stražarja, večno pokrita s snegom. To sta Isanotski Peaks, ki ima dva popolnoma enaka vrhova in Mount Roundtop.

Vzhodno od tod, na polotoku, kraljuje še en velikan — Mount Pavlof, ki vsakih nekaj minut bruhne gost oblak dima. Še dalje na polotoku leži Valley of Ten Thousand Smokes (Dolina desetisočih dimov), the Aghileen Pinnacles in Aniackhak Crater. The Valley of Ten Thousand Smokes, ki je danes ameriški nacionalni spomenik, je izoblikoval vrh Mount Ketmai s svojim vulkanskim izbruhom leta 1912. Eksplozija je bila tako silna, da je odtrgala vrh gora in milje daleč uničila vse rastlinstvo. Celo to so dejali, da je nekaj znamenitih Kodiak medvedov zaradi delovanja vulkanskega pepela in dežja izgubilo dlako. The Aghileen Pinnacles so tanki in visoki zobci, ki so na moč podobni stolpom gotske katedrale. Njihov izvor je zavil v tančico skrivnosti. Aniackhak pa je postal znan, ko so odkrili, da ima največji krater na svetu. Njegov obseg znaša okrog 22 milj.

Na področju Aleutov je 30 ali 40 delujočih vulkanov. Iz nekaterih se neprestano kadi, ognjeno mavrico na nočnem nebu pa je lahko opaziti milje daleč.

Zaživel sem s pokrajino

Po sovražnem napadu na Dutch Harbor, je hidrografska raziskovanje postalo silno važno za ameriške oborožene sile. Cestokrat se je primerilo, da so se ladje razbile na čerih, ki niso bile začrtane na zemljevidu. Zato je bilo treba raziskovati in napraviti podrobnejše študije o terenu, ki so jih potem rabili pri pristajanju ladij in drugih vojnih opravilih. Pri tem raziskovanju sem imel tudi jaz svoj delež. Z letalom sem napravil več krajših poletov nad otoki in s kamero zabeležil vse, kar je bilo zanimivega pod menoj. Počasi sem vzljubil to delo in pokrajino. Vsaka, še tako majhna podrobnost in sprememba, ki sem jo opazil od prvega do drugega poleta, me je zanimala.

Aleuti očarajo, ko jih gledaš iz zraka. Malo je pokrajin na svetu, ki bi se lahko merile s tem otočjem. Milje in milje popolne samote se raz-

prostirajo pod teboj. Vrhovi pa se vrstijo — eden za drugim v nedogled. To je dežela, ki stoji v morju. Vsepovsod sami zalivi in prelivi. Čeri, visoke po 600 metrov in celo več so povsem vsakdanji pojav. Ozračje je včasih tako čisto, da se vulkanski vrhovi vidijo stotine milj daleč. Ogromni skalnati stolpiči so tako veliki, da njihovo velikost vidiš šele takrat, ko se ob njihovem vzhodu ustavi ladja. Zdi se, kot bi se pripeljala neznatna igračka. Vsenaokrog pa visoki kupi ugasle žlindre in vulkanski kraterji.

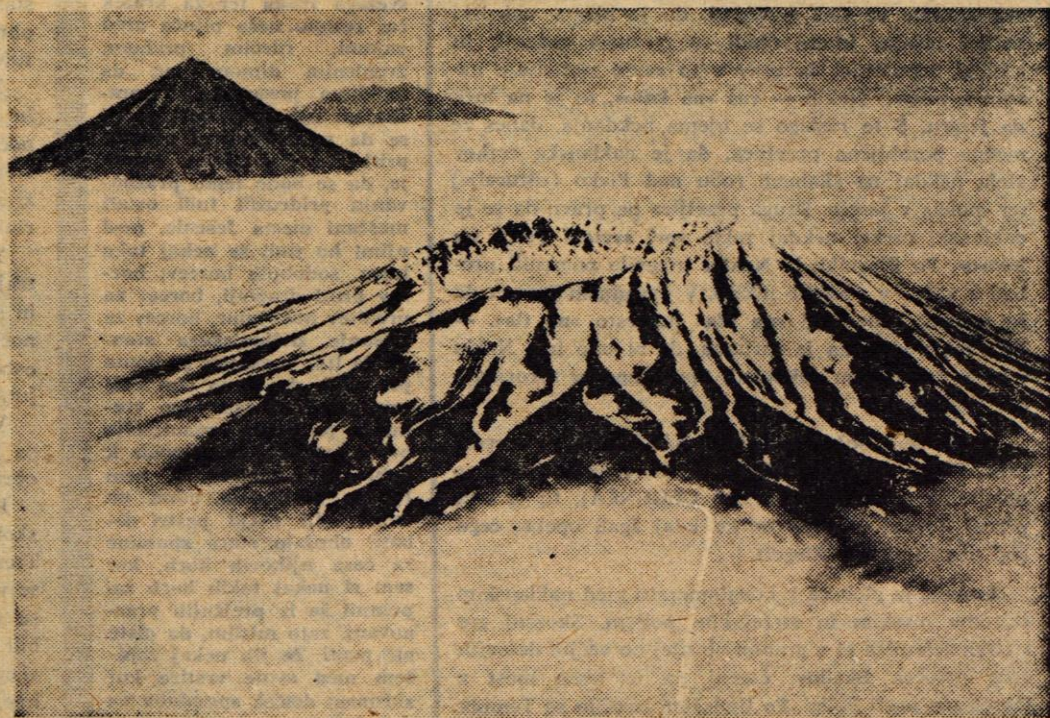
Rojstvo neke dežele

Panorama, ki se razprostira pod teboj je učna knjiga o zgradbi tal neke pokrajine, ki se vedno spreminja in obnavlja. Oblikovati se je pričela v eocenu, pred 35 do 40 milijoni leti. Proces se nadaljuje še danes. Vsepovsod lahko

zaliv. Tako nastajajo močvirja. Ko pa se pokrajina nekoliko osuši, voda začne teči po njej, dokler zopet ne najde zaliva. Na podoben način se polnijo tudi ozki morski prehodi in tako združujejo otočke v velike otoke. Tako je nastal tudi polotok Aljaska. Prvotno je bila tudi to vrsta otokov, ki so bili močno podobni Aleutom. Vode, ki so pritekale v prelive med otoki, so jih s svojo usedlino počasi napolnile. Glavno pa je nato opravil vulkanski pepel, ki je ob izbruhih v velikih množinah padal na pokrajino. Proces se še danes nadaljuje. Zgodovina pripoveduje, da sta preliv Isanotski in False Pass, ki sta bila nekoč precej široka, postala počasi tako ozka, da je skozi njiju le s težavo plula majhna ladja. Ob oseki je v Beringovem morju voda tako plitva, da živali plavajo s celine na obalo nasproti ležečega otoka in nazaj. Tudi z otokom Unimak se bo zgodilo tako. Nekoč se bo združil s polotokom Aljaska.

Topografski zemljevidi prikazujejo, da se je isti proces dogajal na nekaterih mestih v otočju Aleuti. Vsi večji otoki so skupine manjših, ki so se združili na tak način. Hidrografska študije pa kažejo zelo plitve prehode med mnogimi otoki, ki bodo verjetno nekoč izginili. K

ALEUTI - otoška ogrlica severa

Nad preprogo megle, ki pokriva ocean, se dviga Mount Cleveland. Vrh spada med Islands of the Four Mountains

vidiš vrhove ogromnih skal. V jamah uspeva bujno rastlinstvo, podobno onemu, ki raste v tundrah. Doline imajo obliko velike črke U in so kot veliki gledališki odri. Edini igralci na njih so nepomirljivi vulkani. Doline, po katerih največkrat tečejo ledeniki, se končujejo na robu skal, ki strmo padajo v morje.

Potočki, ki tečejo ob ledeniških morenah, končajo svojo pot v zalivih. Usedlina, ki jo prinesco s seboj deroče vode počasi napolnijo

temu bodo pripomogle usedline in material, ki ga bodo izbruhali vulkani.

Aleute delimo v pet velikih skupin, ločenih drugo od drugega z globokimi prelivi. Te skupine so the Fox Islands, the Islands of the Four Mountains, the Andreanofs, the Rat in the Near Islands. Sesto skupino otokov pa tvori otočje, ki pripada Rusiji in se imenuje Komandorski.

(Konec prihodnjic)

Priredila TONCI JALEN

Slovarček krajevnih imen

NAKLO Z OKOLICO

NAKLO, iz NAKLEGA, v NAKLEM; Slovenski pravepis 1962 pozna za prebivalce le obliko NAKLANCI (narečno NAKLANC), medtem ko za pridevnik le obliko NAKELSKI, NAKELSKA kotlina. Starejši domačini pa poznajo le oblike NAKLANCI, NAKLANSKO polje, NAKLANC (edninsko za prebivalca), medtem ko so oblike NAKELCANI, NAKELCAN, NAKELSKI mlajše, nastale zaradi nepoznavanja prvotne oblike, vendar so se že močno zakoreninile, slišimo pa jih vzporedno s starejšim imenom. — Isti proces doživljajo izpeljanke OKROGLANCI, OKROGLANSKO polje od imena vasi OKOGLO; vse pogostejše namreč slišimo OKROGELCANI, OKROGELSKI fantje. Podobna je, ko da bi se ljudje sramovali imen, ki jih uporabljajo že stoletja in ki so pravilna, češ da so premalo »noble«. Na ta način domačini še sami pripomorejo k nepravilni rabi in pačenju krajevnih imen. S predlogi se OKROGLO uporablja na OKROGLEM, z OKROGLEGA.

Nastanek imena vasi **Okroglo** izvaja Badjura (Ljudska geografija, Ljubljana 1953) od besede **krog**, ki v tem primeru v tlopisnem pomenu označuje okroglo ploskev ali vršič, grič, hribec stožčaste, lepo zaokrožene oblike.

Za nastanek imena Naklo je več razlag, vse pa so bolj ali manj le hipoteze. Badjura tega imena nima. Ljudsko izročilo pravi (pa tudi geografi soglašajo s tem), da je skozi nakelsko kotlino nekdanj tekla Tržiška Bistrica, ki se je pri Strževem izlivala v Savo; šele v poledeni dobi si je vrezala novo strugo, skozi Naklo pa kot njen boren ostanek ob močnejših nalivih še vedno teče hudournik **Skadov** (narečno s polglasnikom namesto a in z dvoustičnim u namesto v). Ljudsko izročilo ve tudi povedati, da je bilo v nakelski kotlini nekdanj jezero (tudi to možnost geografji in geologi dopuščajo) in prav v to zvezo spravljajo nastanek imena: Naklo — vas »na kalu«, to je na luži, na jezeru. S to razlago se ujema nekdanja, danes že močno pozabljena pravljica, da je naklanska cerkev stala nekdanj na skalnem robu nad Pivko (»Stucelj») ter molela v jezero. Druga pravljica pa pravi, da se je naklanski cerkvi nekdanj reklo »pri svetem Petru na jezeru«. Po Blazniku bi Naklas utegnili pomeniti prehod z višine v osušeno nižino. V navadnem govoru da se namreč rado sliši »na klu« namesto »na tlu«. — Zelo malo verjetna je varianta, da bi bilo ime Naklo v zvezi z glagolom nakladati, npr. blago za tovorjenje čez Ljubelj.

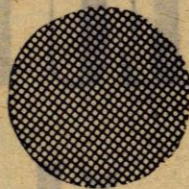
Ob Udnem boštu je MALO NAKLO, takoj zraven, proti Strahinju pa CEGELNICA (narečno CEGNCA, s polglasnikom med g in n, ali CEGUNCA); tu je svet precej ilovnat in verjetno so kdaj žgali opeko, cegu (od nemškega der Ziegel).

Temnik je globača v konglomeratu med naklanskim oziroma pivškim in strževskim poljem. Skozenj gre tržiška železnica in v grabnu ob njej ob večjih deževjih teče potoček Skadov, čezenj pa je lesen most z Okroglega proti Polici. Po ljudskem izročilu so Temnik izkopali ljudje, da je voda iz jezera v naklanski kotlini odtekla v Savo. Verjetneje pa je, da je naravnega nastanka.

Pred Temnikom je travnat svet, mimo katerega — in če je močno neurje — po katerem teče Skadov, ki se imenuje V vócnah, prvotno V ločinah. S tem imenom imenujejo ljudje tudi druge plane kose zemlje, parcele, travnike ob potokih in rečicah, ki so vlažni, vendar še ne močvirni (Badjura, Ljudska geografija). Ledinska in krajevna imena te vrste so izpeljanke iz loka ali pomanjševalnice ločica.

A. TRILER

STOOOJ

KDO GRE?

Sicer ne vem, kje boste ostali praznovali praznik dan borcev in bork. Mi Jeseničani smo se odločili, da bomo praznovali ta dan na znanem partizanskem kraju — Mežakliji. Za ta kraj smo se odločili ne samo zaradi bivših znanih partizanskih borb z okupatorjem, temveč tudi zaradi tega, da se naučimo svežega zraka ter za kratek čas rešimo naša pljuča pred sajam, rdečim prahom, žveplenim dimom ter, da ugodimo posameznim vprašanjem nekaterih borcev: ali se da na slavnostni prostor priti z avtomobilom. Znano je, da se bodo temu praznovanju pridružili tudi ostali meščani mesta Jesenic, med njimi bo tudi še nekaj tako imen. sodobnih borcev: borcev proti draginji, borcev za ureditev pokojnine, borcev za zvišanje življenjskega standarda itd. Vsekakor se bomo potrudili, da bomo čim bolj praznovali ta dan, lepo vreme in pa dobra organizacija bosta vsekakor pripomogla k dobremu razpoloženju. Sem in tja posamezni borci ob dobri volji, petju, pestri debati, obujajo stare spomine za časa njihovih borb, ker sem si nekaj takih borb zapomnil še iz prejšnjih praznovanj, zato mislim, da niste nič proti, če jih nekaj zapišem med svoje vrstice kot skromen delček spominov na dan borca.

Partizana Peter in Jaka sta ležala z ostalo skupino ob glavni cesti proti Bledu z nalogo, da z mitraljezom napadeta večerno patroljo Nemcev. Ko se po kratkem čakanju pojavi za ovinkom 30 vojakov nemške patrolje, Peter zašepeta Jaku: »Pst Jaka! Pazi in glej. Ko boš streljal, enega Nemca pusti živega, da ne bomo po vojni čisto ob turizem!«

Peter je stal kot straža na straži. Okoli polnoči sliši ne-

ko škripanje in lomastenje po hosti, ko zagleda, da nekdo prihaja, zavpije na ves glas: »Stoooj, kdo gre???«

»France s cigaretami«, odgovori intendant.

Peter po tem odgovoru nekoliko časa premišljuje, nato zavpije:

France 3 X stoj!, cigarete naprej!!!

Seveda bi vam lahko še napisal niz takih in sličnih partizanskih anekdot pa večina več ali manj že ve o nekaj takih virov, še več pa jih boste slišali na današnj dan — na dan borcev.

GREGA

Kako so se Butalci peljali na dopust?

Tri ure hoda na draginjsko stran leži tovarna, pa ji pravijo fabrika. V tovarno vozijo delavce avtobusi, jim pravijo šiharji. Dva, trije še niso za staro železo, takim avtobusom pravijo bele vrane. Delavcev je v tej tovarni nič kakšnih in nič koliko, največ pa takih, da s plačo ravno preživijo družino in jim za dopust ostanejo samo sline, kajti penziona zase in za svoje otroke nikakor ne bi zmogli. Tovarna odmeri vsako leto grozanski kup denarja za počitniški dom in regres, ali dopust na morju si kljub nizkim cenam lahko privoščijo le tisti, ki ima toliko plače, kolikor je zanj prostora v denarnici. Drugi ostanejo lepo doma.

Pa je prva izmena srečnih dopustnikov dobila tovarniški avtobus, da jih pelje na morje, naložili so kufre in so se odpeljali na dalmatinsko stran.

Toda Dalmacija je čuda od rok, v enem dnevu ne prideš s tovarniškim avtobusom tja, pa naj ti ima defekt le vsake pol ure. Pa je Butalce na poti zajela noč in so ugibali, kje in kako bi prenočili, da ne bo previsoka nočnina in ne bo prehuda turistična taksa.

Je dejal predsednik sindikata: »Jo! V Butalah doma imamo postelje, vsak svojo, v Butalah nas ne bi stala noč ne nočnine ne turistične takse — dajmo, obrnimo v Butale! V Butalah prenočimo, jutri pa potujemo naprej!«

Tako so storili. In so storili tako tudi drugi dan in tretji dan takisto in so spali prav dobro in brez nočin. Le v Dalmacijo niso prišli ne drugi dan ne tretji. Še sreča, da jih v domačem kraju ni videla živa duša, kajti so se vselej vrnili pozno v noč, odrinili pa vedno navsezgodaj.

Ta reč se jim je zdela sitna, kajti izmena jim je trajala le sedem dni in so se četrty večer posvetovali in so sklenili, da vendarle ni drugače, nego bodo prenočili kar tukajle v temle motelu, avtobus pa naj ostane kar zunaj čedno obrnjen proti morju, da bodo jutri vedeli, v katero smer jim je odpljati.

V tistem motelu so bili že brali o Butalcih in ko so butalski dopustniki spali, so jim avtobus ročno obrnili, da so žarometi gledali nazaj proti Butalam.

Drugo jutro navsezgodaj so se dopustniki zopet skobacali v avtobus in bistro odrožljali po cesti. Tresli so se in guncali ves dan in so dejali: »Šentano se vleče asfalt v Dalmacijo, kdo bi si mislil!« Šele ko se je zvečerilo, so zagledali tovarniški dimnik in so bili veseli, da so dospeli v Dalmacijo in so dejali: »Lepo imajo Dalmatinci fabriko, podobna je naši; tako imenitna pa vendarle ni, kakor jo imamo v Butalah!« Pa se niso malo začudili, ko jih je pred tovarno sprejela druga dopustniška izmena in so jih vsi izpraševali, zakaj so se vrnili dva dni prezgodaj in kako je letos v počitniškem domu in če je hrana še vedno tako slaba kot lani.

Butale MILČINSKI - NOVAK
na Gorenjskem

KMETIJA

NASTANEK, RAZVOJ IN ZNAČILNOSTI

ZNAČILNOSTI KMETIJE

Preden preidemo na pregled razvoja kmetije v novejšem času, zlasti po letu 1945, si oglejmo na kratko najvažnejše značilnosti klasične kapitalistične kmetije.

1. Pogoji, v kakršnih se je znašla kmetija po zemljiški odvezi leta 1848

Kmetija kot enodružinsko gospodarstvo je nastala v času fevdalne kolonizacije kot hube; z odvezo zemljiških bremen leta 1848 (ko je bil izglasovan zakon o odpravi tlačanstva in kot njegovo dopolnilo leta 1849 tako imenovani patent) so bila pri nas fevdalna razmerja odpravljena; odpravljen je bil tudi star agrarni sistem z obveznim triletnim kolobarjenjem (ki ga je močno razrahljalo že uvajanje novih poljedelskih kultur — krompirja, koruze in detelje — po vsem slovenskem ozemlju v drugi polovici 18. in v prvi polovici 19. stoletja, v Savinjski dolini pa uvajanje hmelja) in srenja (soseska) kot vaška gospodarska skupnost, toda kmetija je ostala in se znašla v kolesju kapitalističnega gospodarskega liberalizma. Mnogo kmetij je bilo zaradi tega opuščanih, mnogo razkošanih. Kmet, ki je z zemljiško odvezo postal samostojen in samemu sebi odgovoren podjetnik, ni bil niti po miselnosti niti po sredstvih, ki jih je imel, pripravljen na kapitalistično svobodno konkurenco. Formalno so bili prejšnji agrarni odnosi ukinjeni, pogoji za samostojno kmetovanje pa niso bili podani. Notranje neorganizirano in tehnično zaostalo kmetijstvo ni bilo kos močni inozemski, predvsem prekomorski konkurenci. Agrarna kriza je postala kronična: padec cen kmetijskih pridelkov in slaba tehnična opremljenost — to so bili vzroki za prezadolženost naših kmetij in za močna izseljevanja v tujino. Tako je bilo stanje vse do zadnje vojne.

2. Nekatere kmetije se od nekdanje hube še ne ločijo mnogo

Mnoge naše kmetije, zlasti na Gorenjskem (Bitnje in tudi drugje), so še danes po velikosti in posestnem sestavu zelo podobne nekdanjim hubam. Odcepil od zemljiškega gospoda (zemljiška odveza) je sicer olajšala njihovo cepitev in spremembe posestnega sestava, toda na Gorenjskem to ni prišlo toliko do izraza kot v nekaterih drugih slovenskih pokrajinah. Nedvomno imajo pri tem precej zaslug zgodnji začetki industrije v Kranju in Trzinu, razvito cehovsko obrtništvo v Skofji Loki, sitarstvo v Stražišču in Bitnju, fužinarstvo v Selški dolini, v Kropi in na Jesenicah, oglarstvo na Jelovici, prevoznništvo v vaseh pod Stolom itd., kar vse je nudilo dodatni vir zaslužka kajzarjem ter tistim kmečkim otrokom, ki doma niso podedovali kmetije.

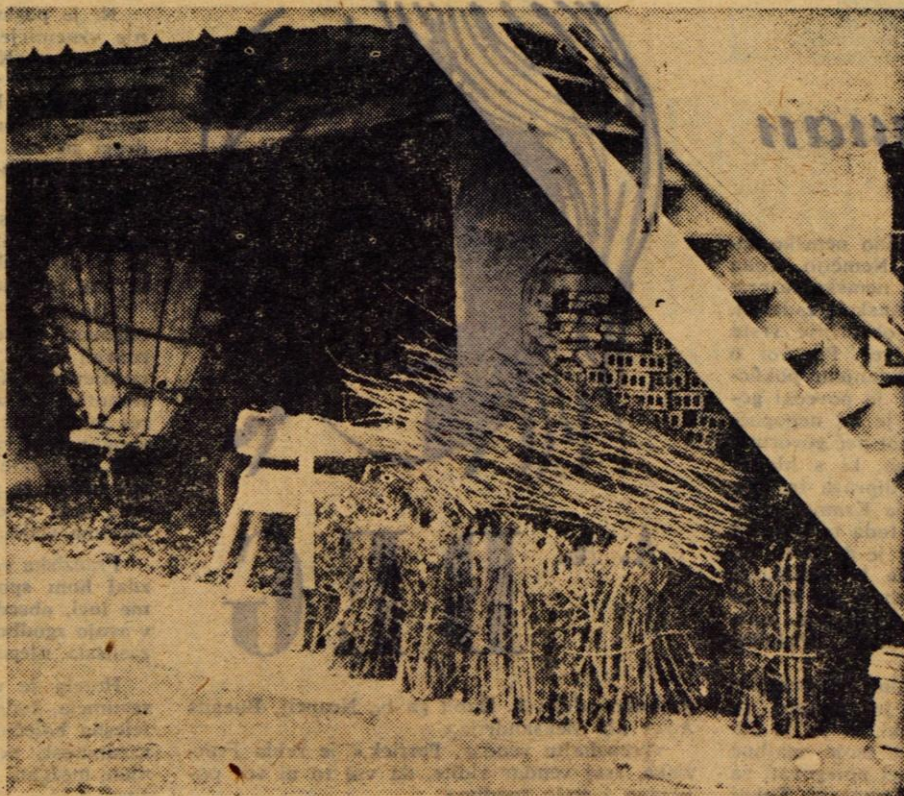
3. Dva dela kmetije

Kmetijo sestavljata dva dela: zemlja (ki jo v fevdalizmu kmet obdeluje in uživa v okviru zemljiškega gospodstva, do katere ima torej določene pravice in obveznosti — dajatve, pozneje pa postane njen lastnik) z gospodarskimi poslopi in hišo, z orodji in stroji na eni strani in družina na drugi strani; člani družine zemljo obdelujejo in živijo od nje. Oba dela sta med seboj tesno povezana in oba skupaj šele sestavljata celoto — kmetijo.

POPRAVEK

V prejšnji številki Panorame se je v poglavju »Kmetija v kapitalizmu« vrnila v definicijo kmetije neljuba napaka, ki bistvo povsem spremeni. Druga vrsta v petem odstavku v levem stolpcu se pravilno glasi:

Kmetija = kmetijska proizvodnja + družina

Šupa za steljo, zgoraj pod, nanj vodijo stopnice z dvorišča; Okroglo pri Boštjanu

Prav povezanost vasi z mestom bistveno vpliva na vrste akcij na vasi. Vaščani mnogokrat v mestnih situacijah vidijo nekak vzor, katerega hočejo prenesti na svojo vas. Pri tem so mnogokrat zaletavi in ne upoštevajo objektivnih potreb, niti stroškov. Zato mnogo akcij, ki jih skušajo izvesti po zgledu mesta, propade. To naj bi bila ena komponenta vpliva mesta na akcijo vasi. Druga oblika je posredna in bolj navezana na organizacijsko plat izvajanja akcij. V mestu skrb za mestne institucije prevzemajo komunalne službe. Vasi institucij, ki bi bile slične komunalnim, nimajo. Toda vaščani, predvsem tisti iz vasi drugega tipa, posebno v zadnjih letih v mestni organizaciji komunale vidijo ne kakšen vzgled. V njej vidijo podpiranje komoditete vaščanov in se zato sprašujejo. Njim v mestu ni treba niti s prstom migniti, pa imajo vse. Zakaj bi potem morali delati mi? Skratka, faktor, ki sem ga nakazala s tem, je izrazito zaviralnega pomena in ima v vaseh v neposredni bližini mesta precejšen vpliv.

Vasi prvega tipa so odročnejše in v glavnem bolj nepristopne kot vasi drugega tipa. Akcije v njih so med drugim tudi zaradi majhnega vpliva zgoraj omenjenih dveh faktorjev bolj samonikle. Vaščani delajo le tisto, kar je najnujnejše.

Povsod so pričenjali z elektrifikacijo. Tej so sledila pota in ceste med njihovimi vasi in krajevnimi središči (kolikor jih še niso imeli). Potem so prišle na vrsto najrazličnejše kanalizacije in podobno.

Ivanka Močnik:

AKTIVNOST NA VASI

V vaseh drugega tipa so potrebe drugačne, predvsem zato, ker so mnoge dobrine, ki jih vas prvega tipa šele pridobiva v vasi drugega tipa stara stvar. V teh vaseh se deloma ukvarjajo še s kanalizacijo, avtobusnimi postajališči in cestami, drugače pa dajejo poudarek predvsem akcijam, ki so v zvezi s šolstvom, kulturnimi ali združnimi domovi, pokopališči. Tudi socialnega skrbstva ne puščajo v nemar. V zadnjem času pa mnogo govorijo o gospodinjskih servisih in turizmu. Seveda teh akcij ne smemo izključno tretirati v smislu gornjega stavka: akcije so drugačne v vaseh drugega tipa zato, ker imajo najosnovnejše potrebe že zadovoljene. Pri tem upoštevajmo še število prebivalstva in prav to naj nam bo okvirno merilo vseh pobud in akcij. Več ljudi večje potrebe, večje potrebe več akcij (tudi prostovoljnih)

NAJPOGOSTEJSI POBUDNIKI AKCIJ

Ce problem proučujemo v splošnem, ugotovimo, da med naselji obeh tipov med iniciatorji obstojijo določene razlike, katerih izvor brez nadaljnega lahko navežemo na strukturo prebivalstva, oddaljenost, število prebivalcev, skratka na vse tiste faktorje, ki smo jih uporabili pri klasifikaciji obeh tipov naselij.

Ugotovila sem, da z rastočim številom prebivalstva iniciator-posameznik izginja, na njegovo mesto pa stopa večja enota, enota, ki ne zastopa samo interesov posameznika, pač pa širše interesne grupe, katere članstvo tvori organizacijo.

Poglejmo ta aspekt navzdol v smeri vasi z vedno manjšim številom prebivalstva. V tej smeri pričanja počasi vloga organizacije kot celote blede. Na njeno mesto stopa ožja interesna skupina, ki ne tvori nobene organizacije. Javlja se torej grupa, ki brani svoje osebne koristi, ki pa so slučajno enake (npr. soseska — do katere ni urejena pot in podobno). Toda te potrebe se morajo vsaj v grobem skladati s potrebami celega naselja.

Ce se spustimo še stopnico nižje, lahko ugotovimo, da počasi izginja ta interesna grupa, kajti že vzporedno z njo se javlja posameznik funkcionar, ki ima v organizaciji (kakršni koli) pomembnejšo funkcijo. Toda v smeri proti naseljem z vedno manjšim številom prebivalstva izginja tudi ta. Pobudniki akcij postajajo delavci, tu in tam uradniki in kmetje.

Z gornjimi izvajanjem pa ne mislim dokazovati, da je integracija posameznika v celoto (v tem primeru v organizacijo) čist in samonikel pojav. Ne. Pravzaprav se skoro v vsakem naselju pojavljajo vse štiri oblike iniciatorjev, šele analiza, selekcija in primerjanja so me privedla na te, morda nekoliko preveč abstraktne slike.

Na pot

Zadnje priprave so v polnem razmahu! Vsi člani odprave smo že nekaj dni v Ljubljani in od zgodnjega jutra do pozne noči urejamo razne stvari. Vsak je zadolžen za nekaj. Vsaj enkrat dnevno se zberemo in presrečamo, kaj je še potrebno urediti, kaj nabaviti, kam je treba po to in ono stvar. K sreči imamo na razpolago kar dva »fička« in motor, sicer si skoraj ne morem zamisliti, kako bi drugače lahko opravili vse potrebno. Treba je v Zagreb na konzulat in v tovarno Pliva po nekaj zdravil, pa v Begunje v tovarno Elan, v Radovljico v tovarno Almir, v Žiri po čevlje, v Trzin, v Celje in Škofjo Loko, pa v

dičijske sposobnosti. Ves dan porabimo za to, vendar smo zadovoljni, ker je vse v redu. Sicer pa se skladišče, ki ga imamo na razpolago, polni od ure do ure. Mnogo stvari imamo tudi na Planinski zvezi Slovenije, kjer so njeni uslužbenci skoraj samo nam na razpolago. Telefonski pogovori se vrste eden za drugim. Zdi se mi, da smo vsepovsod! In končno je odločena tudi sestava odprave. Zal nam je, ker bosta morala dva ostati doma. Tekom večmesečnih skupnih treningov in priprav smo se navezali drug na drugega vsi z isto željo, da se udeležimo te naše prve slovenske in jugoslovanske alpinistične odprave v daljine južnoameriške Ande, sanje velikega števila alpinistijske sposobnosti. Ves dan porabimo za to, vendar smo zadovoljni, ker je vse v redu. Sicer pa se skladišče, ki ga imamo na razpolago, polni od ure do ure. Mnogo stvari imamo tudi na Planinski zvezi Slovenije, kjer so njeni uslužbenci skoraj samo nam na razpolago. Telefonski pogovori se vrste eden za drugim. Zdi se mi, da smo vsepovsod! In končno je odločena tudi sestava odprave. Zal nam je, ker bosta morala dva ostati doma. Tekom večmesečnih skupnih treningov in priprav smo se navezali drug na drugega vsi z isto željo, da se udeležimo te naše prve slovenske in jugoslovanske alpinistične odprave v daljine južnoameriške Ande, sanje velikega števila alpinistijske sposobnosti.

9. junija: Reka

Ura je 10, ko prispem na Reko, kjer vlada prava poletna vročina. Vsi ostali člani odprave so prišli malo prej s »kombijem«, ki je pripeljal tudi našo osebno prtljago. Z nami so prišli tudi nekateri najboljši svoji in prijatelji ter predstavniki PZS, da se poslovimo in stisnemo

prostor s kopalnicami ali oni strani Šibeniškega zaliva. delamo načrte in sestavljamo dnevni red. Toda zvečer najavljeni odhod se premakne za en dan.

Naslednji dan ob 6. uri zjutraj začnemo s telovadbo. Prostora in raznih primernih »telovadnih« naprav na krovu je dovolj na razpolago. Nato sledi ura učenja španskega jezika. Po zajtrku se z avtobusom odpelimo k čudovitim 15 km oddaljenim slapovom reke Krke. Tam srečamo na izletu 8. razred trziške osemletke. Povabilo nas, da se peljemo z njimi nazaj z »njihovo barkačo«. Z veseljem sprejmemo njihovo povabilo in dvournna vožnja hitro mine med smehom in petjem. Svoje pevske sposobnosti preizkušamo ponovno zvečer v enem izmed »podrumov« pri barbi Pašku, kamor te po ozkih, tesnih uličicah v starem delu mesta privedejo brinove vejlce. Ob povratku s tega gostovanja naletimo na družbo z ladje s kapitanom na čelu, kar je naš prvi intimnejši stik z delom posadke.

Pisec dr. Ivo Valli

makne na 17. uro in končno ob 19. uri izplujemo. Torej na pot! S mo na palubi, dokler mesto in obronki Učke ne utonejo v večernem mraku.

Šibenik

Ko še sladko spimo, »Ljubljana pristane ob pomolu v Šibeniku in kmalu nato ladjski žerjavi začno polniti njena skladišča. Po zajtrku se podamo v mesto na ogled. Smo dobre volje in spočiti. Popoldne se kopamo na

Potopis bomo nadaljevali v naslednjih številkah

Po Prešernovih stopinjah v Kranju

(Nadaljevanje)

Titov trg št. 2 (prej Spodnji trg št. 166, pozneje Mestni trg št. 2; katastrska Mesto št. 3) je mogočno, sicer le enonadstropno, a obsežno poslopje, ki je za nas pomembno predvsem zato, ker so bili tu od leta 1846 prostori Kazine, v katero je v letih 1847 in 1848 večkrat pripeljala pot tudi našega Prešerna.

Sprva, od poznega srednjega veka dalje, je bila hiša v lasti grofov Turjačanov, pozneje, od leta 1495, jo je imel plemič Eykh, v začetku 18. stoletja pa baron Flödnig. Proti koncu 18. stoletja je hiša prešla v meščanske roke. Sledili so si Galleti in priseljeni pivovarnar Josek. Kakih dvajset let, med leti 1835 in 1855, je bilo poslopje spet, to pot zadnjič, v plemiški posesti; lastniki so bili Pagliaruzzi, plemeniti Kieselstein.

Prav v to dobo, v leta lastništva Pagliaruzzijevih, sovpadla čas Prešernovega bivanja v Kranju.

Po tujih vzgledih so tudi v našem mestu letu 1846 ustanovili Kazino, nekaj družabni klub, v katerem so prirejali večerne zabave, imeli predavanja, uprizorjali igrokaze, gojili vokalno in instrumentalno glasbo, v ostalem času pa so bili obiskovalcem na razpolago časopisi in revije, domače in tuje — seveda le take, ki jih je kraljevni cenzor, sodnik Janez Pajk, dovolil. Vendar pa se v Kazini ob nobeni priložnosti ni smelo točiti pijače, niti postreči z jedmi.

Zanimivo je, da je kranjska Kazina, ki se je sicer pozneje prelevila v nem-

škutarsko gnezdo, nastala na pobudo narodnjakov Franca Potočnika, bratov Lokarjev in Čeha Vavla Stranskega, ki je kot major poveljeval četi vojakov, takrat kot stalna posadka nastanjeni v Kranju. Tudi takratni lastnik hiše je bil Slovenecem naklonjeni Mihael Pagliaruzzi.

V glavnem pa je bila Kazina namenjena družabnim razgovorom, ki so bistveno pripomogli k splošni razgledanosti in narodnostni prebujenosti kranjskega meščanstva. Tu se je debatiralo o svetovnih dogodkih, tu se je premlevala domača avstrijska in kranjska politika.

Izpričano je, da se je teh razgovorov čestokrat udeleževal tudi naš pesnik, da se je prav tu seznanjal s pomembnejšimi meščani in domačimi izobraženci. Enega takih stikov je imel s takratnim kranjskim kaplanom Kajetanom Hueberjem, pesnikom in skladateljem — znane, kmalu ponarodele pesmi »Otok bleški, kinč nebeški...«. Zagotovo sta se oba pesnika, četudi tako različnega formata, dobro in prijateljsko razumela. Saj je Hueber trdnorunal na Prešernovo sodelovanje pri novem literarnem listu, ki ga je zasnoval, a mu je izhajanje preprečil škof Wolf.

Prešeren pa ni le sodeloval pri političnih in literarnih debatah, pač pa se je udeleževal tudi priložnostnih družabnih prireditvev, zabav in plesov, ki so se posebno v zimskih mesecih kar vrstili.

Na teh prireditvah se je naš pesnik sestajal z novimi znanci pa tudi s starimi prijatelji, ki jih je poznal še iz ljubljanskih let. V Kazini je našel stik z boemsko in revolucionarno razpoloženim kranj-

Josipina Turnograjska (183—1854)

skim trgovcem Karlom Florianom, z iskrenim Viljemom Killerjem, z narodnjakoma bratoma Lokarjema, z izobraženim Hieronimom Ullrichom, s Karlom Andriolijem, Jurijem Grabrijanom in drugimi.

Posebno prisrčen stik je moral imeti Prešeren z Viktorjem Vestom in njegovo sestro Marijo, ki sta bila morda najbolj predana častila našega poeta v Kranju. Bila sta sicer lastnika Šempeterskega

gradu pod Šmarjetno goro, a sta se počutila najbolje v meščanski sredi. Taki le resnično izobrazbo ceneti, so moral biti tudi Urbančičevi, graščaki s Thurnu pri Predvdvoru. Ko so prihajali v kranjsko Kazino, so gotovo s seboj vodili takrat prav doraščajočo hčerko Josipino, z umetniškim imenom Turnograjsko, ki je po stala že v prihodnjih letih ena prvih slovenskih pesnic in pisateljic. Kljub temu da je umrla mlada, je njeno delo v slovenski literarni zgodovini pomembno in važno. Zato bi bilo močno prav, če bi preddvorski domačini bolj poskrbeli za njen spomenik, ki ji je bil postavljen leta 1870 v gozdičku tik gradu Thurna. O tej vitki in nežni lepotici — pesnici, ki je že kot 17-letno dekle zapelo odo o Svo bodi, bo treba še spregovoriti; saj njer prvi mladostni stik s Prešernom in nje gov pesniški vpliv na poznejšo pesnico nista še prav nič raziskana.

V naslednjih letih, ko je po letu 1844 avstrijsko nemštvo spet pričevalo dvigati glavo, so se tudi v Kranju ločili duhovi. Leta 1863 je bila ustanovljena Narodna čitalnica, ki se je iz Kazine v l. 1871 preselila v gostilno »pri Jahaču«. Po letu 1877 se je Narodna čitalnica znova vrnila v stare prostore, kjer je nato več deset letij opravljala svoje poslanstvo.

V teh letih pa je bila stavba že v last rodbine Mayer. Gostilni v hiši se je rekle »pri Peterčku« (po lastniku Petru Mayerju). Danes pa je na dvorišču trga, še vedno dobro ohranjenega poslopja mest na tržnica, v ostalih prostorih so trgovine, pisarne in stanovanja. Na južni steni je vzidana rimska nagrobna plošča, k predstavlja enega redkih spomenikov tiste davne dobe, ko Slovencev še ni bilo v teh krajih.

CRTOMIR ZOREC

(Nadaljevanje prihodnjic)

Titov trg številka 2, poslopje Kazine, pozneje narodna čitalnica

V BOLIVIJSKE ANDE

tovarno Sava v Krani itd.. de potov po Ljubljani sploh ne omenjam. Vkljub večmesečnim pripravam, katere so bile zadnja dva meseca in še nekaj več, zelo intenzivne, nam primanjkuje časa. In poleg nas je pri pripravih angažiranih še nekaj drugih oseb, ki nam pomagajo po svojih močeh! Potem je tu še temeljit zdravniški specialistični pregled vseh članov odprave in preverjanje kon-

stov širom po svetu! Toda ne gre drugače in dva člana sta morala biti žrtvi finančne omejitve.

Zadnji dan urejujemo in pakiramo stvari v velike platnene vreče, ki so posebej izdelane za odpravo. Kar precej jih je — 38 in še 7 drugih kilogramov. Popoldne opravimosov. Cel tovor brez osebne prtljage pa tehta preko 1200 mo potreben carinski pregled in vso prtljago naložimo na tovarnjak. Sedaj šele pride na vrsto osebna oprema.

Ta dan smo rešeni tudi negotovosti! Do sedaj nismo vedeli ali potujemo ali ne! Nikakor nam ni uspelo dobiti pravočasno argentinskih viz

roko. V agencijskem uradu uredimo vse formalnosti, nakupimo še nekaj malenkoti, za kar prejšnji dan nismo imeli časa, in opoldne se vkrucamo na ladio »Ljubljana«, last Splošne plovbe iz Pirana, katera bo sedaj za mesec dni ali več naš dom. Vsa nova, vitka in deviška se ponosno beli v pristanišču, saj ji je to prva vožnja! Takoj mo vkrcaju sledi obvezno fotografiranje, nato se šele namestimo v treh dodeljenih kabinah.

Prvi vtis na ladii je nadvse ugoden. Vemo, da bo potovanje prijetno. Vse je novo in komfortno urejeno: jedilnica za potnike, bar, spalni

ČLANI 1. SLOVENSKE ALPINISTIČNE ODPRAVE V JUžnoAMERISKE ANDE

- BLAZINA Sandi, vodja, rojen l. 1926, iz Izole, gradbeni tehnik. Z alpinizmom se bavi od l. 1942. Je član AOAPD iz Ljubljane in član GRS.
- SAVENC Franci, sekretar, roj. 1935, iz Ljubljane, kemijski tehnik — predavatelj. Alpinist od leta 1954. Član AOAPD iz Ljubljane in član GRS.
- GOLOB Lojze, roj. l. 1939, iz Celja, elektrotehnik. Alpinist od l. 1959. Član AOAPD Celje in član GRS.
- STEBLAJ Lojze, roj. 1933, iz Ljubljane, strojni tehnik. Alpinist od leta 1956. Član lanske letošnje slovenske alpinistične odprave na Kavkaz. Je član AOAPD Ljstostroj iz Ljubljane in član GRS.
- MIHELIC Tine, roj. l. 1941, iz Bohinjske Bistrice, študent. Alpinist od l. 1958. Član AOAPD Jesenice.
- VALIČ dr. Ivo, roj. l. 1929, iz Predvdvora, zdravnik. Z alpinizmom se ukvarja od l. 1948. Je član AOAPD iz Ljubljane in član GRS.

Vsi člani odprave so do sedaj opravili številne vzpone v Julijskih in Kamniških Alpah ter plezali v Centralnih Alpah — v Avstriji, Švici, Franciji in Italiji.

Naš roman

»Razume se, da bi ga na nujno nemško zahtevo o izročitvi le poslali v Nemčijo. Toda poprej bi se dogovorili, da med nemško razpravo ne bodo govorili o italijanskah zadevah. In kajpada bi pogajanja tako občutljive vrste terjala precej časa. Uradniška reč. Pogovor o tragično zabredlem, vendar nekdanjem poklicnem tovarišu. Poročam, kar mi je povedal gošpod iz Interpola. Njegov glas je bil nepopacljiv, verjemite, ledeno vlijuden, kot pač govorimo z izdajalcem. Uradniška falanga, ki s hladno razdaje podučuje malega nepridiprava in ova-duha moje vrste, medtem ko je Kramer sodil k njim, bil je le žrtev razmer, toda to sem bil jaz... pa pustiva to. Vedeti mi je dal celo, da bi ne mogli ničesar storiti, če bi Kramerju uspelo, da bi se izmaknil. Medtem ko sva se pogovarjala, sem vedel, da že preiščuje, kako bi Kramerjevim zaščitnikom lahko priskrbel primeren namig.«

Patrick je pripovedoval s tihim, posmehljivo obarvanim glasom. Prizgal si je cigareto, se zavedel in ponudil tudi Franziski, ki ga je odkimala. »Veste kakšen bo izid moje majhne intervencije? Morda se bom smel potegovati za uslugo, da sem Benetke rešil Kramerja. Tukaj

A. A. BEG

ga bodo odslovili. Dobil ga bo Neapelj, Buenos Aires ali Aleksandrija.«

»Prenehajte vendar, Patrick,« je rekla Franziska, »saj vendar vidite, da vse to ni več povezano z vašo zgodbo.«

Ni je poslušal in menila je, da kaže znamenje vznemirjenja, toda vtis je splahnel, ko je nadaljeval: »Najin pogovor je bil že pri kraju, ko ste stopili v Pavone, mimogrede, dober videz ste napravili, Franziska, bili ste dogodek, ko ste vstopili, najbrž tega sploh niste opazili, toda drugi so vas, predvčerajšnjim popoldne, verjemite mi. Edini, ki je opazil še kaj več, sem bil jaz.«

»Kaj neki ste opazili, vi jasnovidec?« je vprašala Franziska. Govoriti je nameravala lahko, pa ji ni uspelo. »Bila sem ženska s skrbmi, s skrbmi in mačkom.«

»Opazoval sem, kako ste gledali ljudi,« je odgovoril. Potem se je popravil: »Kako ste spoznavali ljudi. Videl sem, da jih znate dobro ocenjevati.« Nenadoma se je razživel. »Poznam trenutke, ko se ves razvnamem. Tako postanem res jasnovidec. Predvčerajšnjim popoldne, v Pavoneju, sem vas opazoval, ne vem, če sem spoznal, da imate skrb, prav tako ne vem, če sem vas takrat že povezal s svojo zadevo s Kramerjem, toda videl sem, kako ste opazovali, in nenadoma vedel, kdo ste.«

Franziska se je sklonila in ga napeto gledala, zdaj bom spoznala skrivnost, skrivnost, čemu me lovi, obsedenost, s katero me želi potegniti v svojo zgodbo, napeto je prisluhnila in slednjič zaslišala njegov glas. »Vi ste priča,« je rekel.

Hotela je vstati, ker ga je skoraj sočasno razumela, toda zadržala jo je le nagla, skoraj telesna bolečina skoka, ki ga je sprožila njena razumnost, neizmerno kratkega skoka, ko so njeni možgani zaznali znamenje, ki so ga sprejeli živci.

V tistem trenutku je na krovu zaslišala kora-ke, videla je, kako je Patrick ugasnil cigareto, morda je sel, sel s pristaniškimi papirji, toda potem je spoznala plašč, ki je prihajal po stopnicah, ohlapni zimski plašč nedoločljive barve. Takoj ga je spoznala. Plašč je bil Kramerjev.

Fabio Crepez, proti večeru

Massari ni imel kaj pripomniti k Fabiovemu igranju, niti enkrat ni potrkal, Fabio pa se je tudi potrudil, da je igral kolikor mogoče »con-citato«, nenadoma je posumil, da igra morda sentimentalno, in tako je bilo njegovo današnje igranje malce trdo, resno in skoraj suho. Igral je tako kot vselej, kadar ni bil razpoložen. Kadar ni bil razpoložen, je Fabio vselej igral tehnično odlično in prav po maestrovi želji. Ni mu ušlo, da je bil Massari po takšnem igranju vselej malce razočaran. Tehnični blesek ljudje pač ne ljubijo tako kot posebno raskavost občutja, je pomislil Fabio, vendar nisem kriv, da sem danes tako resen. Celo Monteverdijeva opera ga danes ni ogrela, niti glasba, o kateri ni kazalo dvomiti, vendar si je moral priznati, da se nam lahko Orfejev mit zdí dvomljiv ali celo bedast. Medtem ko je sedel v zapuščenem prostoru za orkester, je ugibal, ali je mit mogoče kritizirati. Mar miti niso naravni pojavi kakor drevesa, hribi ali oblaki? Nesmisel, je pomislil Fabio, nekoč so jih izumili ljudje. Cvetlice ne morem kritizirati, je premišljeval, toda pogoj, da Orfej ne sme pogledati Evridike, če jo želi pripeljati iz podzemlja, je mogoče kritično pretehtati.

Pokljuka, konec junija

Lepo je ležati na tleh sredi nepreglednih poključskih gozdov in skozi visoke vrhove vitkih smrek gledati v nebo. Tla dišijo po vlagi in trohnobi; mah prerašča pred bogve koliko leti odpadle storže, veje in stebila smrek, ki bi jih kjerkoli v dolini človek porabil za kurjavo. Na poključski planoti, 1200 do 1300 m visoko nad morjem, se zdi, ko da les sredi zelenega bogastva nima prave vrednosti. To liko je smrek, visokih in vitkih, kot sveča ravnih, tako na gosto rastejo, da veje posekanih dreves, visoki storovi pa tudi že trohneča debla, ki jih je veter nekoč porušil, nimajo praktične vrednosti. Predaleč so večja in stalna naselja in preveč je teh odpadkov!

Gozd je tu tako gost, da sonce na tla precejšnjega dela Pokljuke le redko posije. Ob posekah, ob poteh ali ob pašnikih, ki jih je precej po tej visoki planoti, smreke lahko bohotno razvijejo veje; drugje pa so stebila skoro brez vej prav do vrha, kjer se šele razrastejo in žejno lovijo sleherni sončni žarek. Suhe štrclje vej niže po steblih preraščajo sivi lišaji, ki s svojo barvo in bradata obliko še povečujejo občutek trohnobe in starosti.

Po poključskih gozdovih in planinah

Ponoči...

Vse tiho je daleč naokoli. To je tišina, ki jo človek posluša z vsem telesom, ki jo vsrkava skozi oči in ušesa in nos skupno z dišečim hladnim zrakom in svetlikajočimi zvezdami med krošnjami dreves. Gledam te smreke, ki rastejo v nebo, ki se nekje visoko nad menoj združujejo s sivim nebom in z zvezdami. Zeleni vrhovi se nad menoj stikajo in dolga stebila rastejo nekam k meni in mimo mene. Tu zgubiš občutek za dimenzije, za zgoraj in spodaj; tu se zdi človeku, ko da ni ničesar več resnično: temnozeleni veje rastejo iz mehke preproge nedojemljivih daljav in zvezde so kot kresnice v rosnih travah. Vse je tu narobe, pa vse tako tesno združeno, tako nerazdružljivo enotno; vse je tako blizu, samo roko stegneš, pa je tvoje — samo roko stegneš, pa vidiš, kako daleč je vse...

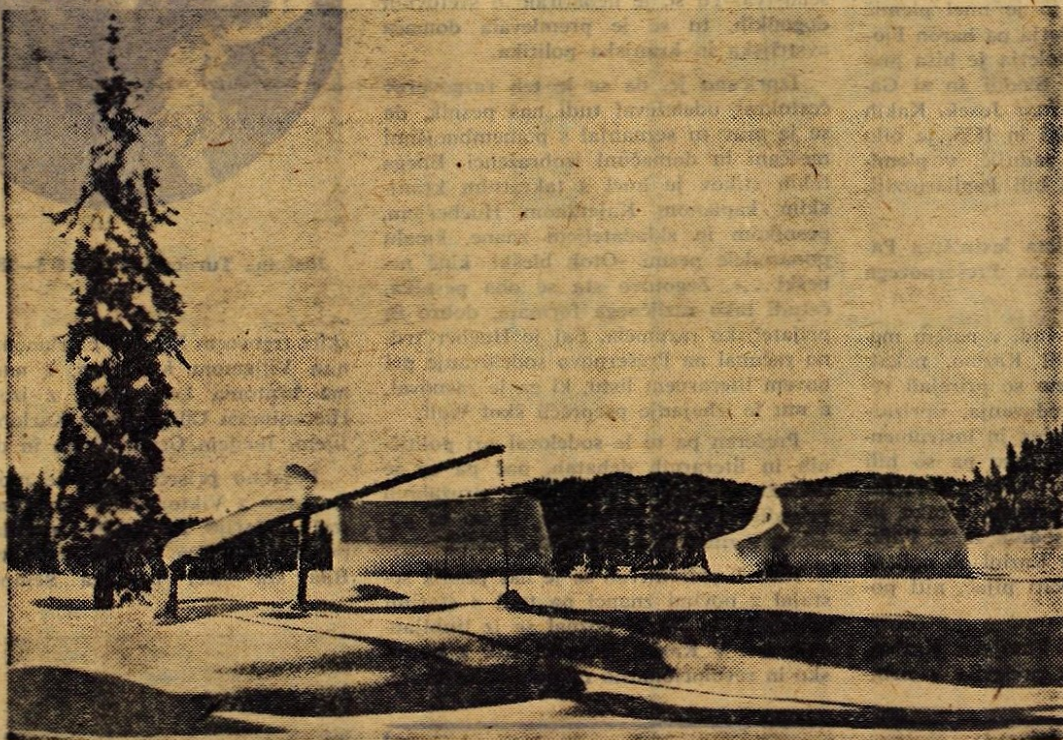
Zjutraj...

Sončni žarki trmasto tipajo skozi meglo, ki se kot divja podi po pobočjih in strminah Viševnika. Nad poseko so debla smrek do polovice v soncu, vrhove pa objema megla, ki nevarno tekmuje s soncem. Siva koprena se

spusti niže kot mrzla brezoblična gmota in nad njo se v nešteti kapljicah rose in nočne nevihte kot briljanti zasvetijo nežno zeleno macesni, ki navzgor, proti gozdni meji 2050 m visokega Viševnika, vse bolj izpodrivajo smreko.

Macesnov na poključski planoti ni, pojavijo se više na pobočjih, kjer bolje kljubujejo manj ugodnim klimatskim in talnim pogojem kot smreke. Zaradi njihove svetle, nežne zelene barve jih od smrek že od daleč lahko ločimo. Zelo lepi in mogočni so na zapadnih pobočjih Viševnika in Miščovca (1843 m), ob poti z Rudnega polja (1340 m) mimo bohinjske planine Konjščice (1438 m) do Vodnikove koče ob Velem polju, kjer vodi pot na Triglav. Z njimi skupaj se že pojavlja ruševje, ki je značilno za prehodni vegetacijski pas ob zgornji gozdni meji.

Na Pokljuki je bilo menda v prejšnjih stoletjih veliko bukve, pa so jo povsem iztrebili, ko so kuhali oglje za fužine v Bohinju in Radovni. Ostanki kop so povsod po gozdovih še danes dobro vidni. Menda so s kuhanjem oglja in s kopanjem železne rude na zahodnem delu poključske planote — ki se zato tudi imenuje Rudno polje — prenehali že v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Planina Javornik pozimi; tu so snemali film Samorastniki

Dopoldne...

V ponedeljek dopoldne, 15. junija, je zažvela planina Javornik, oddaljena kake pol ure hodá severno od Šport-hotela. Planina je v manjši kotlini, obdana okrog in okrog z gozdovi. Pastirski stanovi in hlevi za živino so bili doslej prazni, le čreda konj, ki se je priklatala sem, verjetno nekje z bohinjskih planin, najbrž z Uskovnice, se je pasla po sočni planinski travi, motorna žaga pa je nedaleč v gozdu kalila tišino. Tega dne pa so kmetje s Koprivnika in iz Nomnja prignali sem svoje trope živine, s katerimi bodo ostali tu do 15. septembra. Z »goniša« (ognjišča) v stanovih se bo spet valil črn dim pod tramove ostrešja, mimo »gliste«, podolžnih rant nad ognjiščem, kjer sušijo drva; spodaj, pod stanovi, se bo živina zbirala ponoči in ob neurjih, ko bo veter ob tresku in gromu podiral smreke ob posekah in na pobočjih. Tako bo do jeseni — lepo za turista s fičkom, ki to pastirsko romantiko bohinjskega živinoreja polnomada vidi le enkrat v življenju, ne tako lepo, ampak težko ali vsaj zelo vsakdanje za planšarja, ki vsako leto tu preživi tri mesece.

Vinko Stigar, po domače Bošteto iz Spodnjih Gorjuš št. 8, mi je pripovedoval o življenju v planini in mi razkazal svoj stan, ki je med najlepšimi in najbolj oskrbovanimi na planini Javornik. Pritoževal se je nad gozdarji in nad tistimi, ki prepovedujejo pašo po gozdovih, ki zožujejo nekdanje planine na zelo majhen obseg, ki s tem jemljejo bohinjskemu kmetu precejšen kos kruha, gospodarsko osnovo, na kateri je zgradil in razvijal svojo kmetijo. Bohinjski

kmet je predvsem živinorejec, osnova te živinoreje pa so planinski pašniki. Če ne bi bilo planin, bohinjskega sirā ne bi poznali.

Bohinjskih planin je več vrst. Kmetje iz Srednje vasi, na primer, ženejo svoje trope najprej na Uskovnico, kamor se za nekaj časa preselijo vsi, ker imajo tam tudi njive in travnike, kjer travo kosijo; pozneje, poleti za 2 meseca, ko je najbolj vroče, ženejo naprej, na Konjščico, nazaj grede pa se spet ustavijo na Uskovnici. Studorci imajo kar tri take »višinske« stopnje, od katerih je prva Ukanc Kmetje s Koprivnika in Gorjuš pa pasejo krave do nekakó 15. junija po pašnikih okrog domov, potem pa se za tri mesece preselijo na planino; taka planina je npr. Javornik. Od tu naprej ne grede, ker višjih planin nimajo. Lipanjska planina, ki je višja, ni več njihova, ampak blejska.

Popoldne...

Na Konjščici sonce tako močno pripeka, da me je po dobri uri sonca začel pošteno peči hrbet. Hladna studenčnica me je poživila, potem pa sem si odšel ogledovat tankajšnje pastirske stanove, ki so zelo starinski in zanimivi predvsem po svojevrstnem, že skoraj

povsem preživelim ostrešju iz podolžnih debelih hlobov, in po ogradih za živino. »Ograd« pravijo Bohinjci ograjenemu prostoru okrog stanu, ki se nadaljuje tudi še pod stan, kamor se živina zateče ob hujših natihih. Kmet iz Srednje vasi mi je pripovedoval, kako je v tem tako lepem kraju jeseni; zgodaj zapade sneg; pozimj ga zapade toliko, da se stanovi iz njega sploh ne vidijo; veter pa piha tako, da tu sploh ni moč zdržati; kot da se vreme tu zdviha, da je v dolini lepše. Spomnil sem se takrat na Uka iz Studorja, ki je o tem nekoč pripovedoval v verzih na Kravjem balu.

V teh dneh pa tu cvetijo dišeče murke in plavi encijani in prav nič ne kaže, da se bo slika čez nekaj mesecev povsem spremenila.

Zvečer...

Poključski gozdovi in okoliške planine se z večernim mrakom odenejo v prijetno tišino in v skrivnostne meglice. Z daljnogledom opazujem srnjaka, ki se vsak večer hodi past na gozdno jaso nedaleč stran. Med gostimi smrekami je spet tako temno, da ne vidiš korak daleč predse; le ob posekah se razmaknejo vrhovi dreves, da se nebo z zvezdami približa na sežanj daleč vlažnemu mahu.

In v tej tišini poslušam že nekaj večerov zapored pesem, ki me popelje v povsem drugo okolje, nekam daleč —

Oj drugovi, jel vam žao,
rastanak se primakao.
Rastanak nam nije mio,
drugarski je život bio...

A. TRILER

Ameriškega komika Dannyja Kaya smo prvič srečali v filmu »Skrivno življenje Walterja Mittyja« in od takrat si je ta virtuozi filmski klovn tudi pri nas pridobil zvest, čeprav razmeroma majhen krog oboževalcev in privrženecv. Kljub resnično briljantnemu obvladanju vseh instrumentov komike se je namreč Danny Kaye le v enem izmed svojih sicer precej redkih filmov — v delu »Polkovnik in jaz« dvignil s karakterno kreacijo Jacobowskega nad golo virtuoznost in nam ostal v trajnejšem spominu. Njegova komična umetnost je drugače klovnovsko-varietejska in zato kljub svoji vrhunski popolnosti manjše umetniške vrednosti in teže.

Sin ruskega krojača

Danny Kaye se je rodil 18. januarja 1913 kot David Daniel Kominski, sin ruskega krojača v Brooklynu. Že v mladosti je rad ljudi spravljaj v smeh in ker je to tudi znal, je postal dobrodušen gost na raznih družabnih večerih. S prijateljem kitaristom se je nekoč podal kot pevec na turnejo po Floridi, kasneje pa je poskusil isto tudi kot plesalec. Svoja najpomembnejša vajenska leta pa je prebil kot (toomuller« (beseda je iz ameriškega Yiddisha in pomeni »zbrkeža«, »tistega, ki dela nered«) v poletnih letoviščih blizu New Yorka. Njegova naloga je bila, da je s svojimi kolegi ob

stičnih burkaštev postalo organizacijsko načelo, po katerem je Danny urejal svoje komedijsko gradivo.

Mnogo tega gradiva je oskrbela njegova žena Sylvia Fine, ki je tudi napisala zanj številne komične pesmi, ki se jih nekaj spomnimo iz »Dvornega norca«. Njeno delo je bil tudi Kayev prvi broodwayski uspeh — »Revija v slamniku« (1939), izbor desetih skečev. V »Dami v temi« se je rodil prototip njegovih popularnih »brbljajočih« pesmi — »Čajkovski« Ire Gershwin, v katerem je izstrelil rafal priimkov 50 ruskih skladateljev v 38 sekundah! Do leta 1941 se je Danny Kaye po turnejah po Združenih državah in Orientu že neizpodbitno uveljavil kot odlični varietejski komik.

Filmski portret igralca Dannyja Kaya

V filmu in na turnejah

V filmu je Danny Kaye nastopil prvič leta 1944 (»K orožju«) in v Hollywoodu takoj prodrl. Vendar pa številni njegovih filmov ni veliko, ker velik del svojega časa posveča turnejam, med katerimi je mnoge opravil za UNESCO. V zatem posnetih filmskih komedijah je imel Danny vedno mnogo priložnosti za artistične komične virtuoznosti (na primer tako, da je igral več vlog khraati in v raznih dialektih — kot v »Coprniku«, »Skrivnem življenju Walterja Mittyja«, »Generalnem inšpektorju«, »Na rivieri«) vendar pa ga je Franka (1955), kjer sega nje-

Tudi v filmu »Kot dvojniki« (1961) je imel Danny Kaye mnogo priložnosti, da pokaže svoje raznovrstne komične sposobnosti. Zaigral je vojaka, ki mora v zadnji vojni nastopiti kot dvojniki britanskega generala, da ta lahko nemoteno vodi operacije. — Pri tem se celo sreča s Hitlerjem in mora bliskovito menjati obleke, da bi ušel nacističnim zasledovalcem. Njegova prikupna soigralka je bila Dana Wynter.

negov lik velikega danskega pravljicarja ni mogel polno zaživeti, vendar pa je uspel s svojo nezmotljivo sposobnostjo, da najde pristen stik z otroki. Ta njegova poteza pa je morda še močnejše zaživela v kratkem filmu o njegovem potovanju okoli sveta za UNESCO.

Kayeve izredna vsestranost je prišla močno do izraza tudi v filmu »Udarec na les«, Normana Paname in Melvina Le redko pa se smejemo z

mo Jacobowskega!) in prav njegov lik velikega danskega pravljicarja ni mogel polno zaživeti, vendar pa je uspel s svojo nezmotljivo sposobnostjo, da najde pristen stik z otroki. Ta njegova poteza pa je morda še močnejše zaživela v kratkem filmu o njegovem potovanju okoli sveta za UNESCO.

Briljanten virtuozi ali Jacobowsky?

Komika Dannyja Kaya je spektakularna, njen učinek je zunanji. Smejemo se njemu in včasih tudi skupaj z njim. Le redko pa se smejemo z

tegabe. Zabava, ki nam jo nudi, ni nikoli resnično jedka ali celo kruta.

Kljub vsej briljantnosti in simpatičnosti svojega klovnovstva pa Dannyju Kayu vendar ni uspelo prerasti iz virtuoza v tistega resničnega velikega klovna ali dvornega norca, ki je posebej vse norosti v nas, ki združuje v sebi človeško komedijo in človeško tragedijo kot neločljivi nasprotji, ki poniža naš ponos in nas oplemeniti s tem, ko se smejemo sami sebi... Tega nam je včasih žal, toda: Charlie Chaplin se rodi le vsakih sto let!

Zaradi tega pa mi je toliko prijetnejše napisati post scriptum temu zapisu o Dannyju Kayu, da je s Petrom Glenvilom posnel film »Polkovnik in jaz«. V njem se je spoprijel s karakterno komedijo in z Jacobowskim — tihih a neuničljivo iznajdljivim židovskim trgovcem, ki v bizarni družbi antisemitskega poljskega častnika (Curd Jürgens) beži skozi Francijo pred nacisti — ustvaril svoj najboljši lik, ki zaradi svoje preproste tople človeškosti daleč presega sicer mnogo bolj virtuoznega »Dvornega norca«. Samo upamo lahko, da bo ta pripis nekoč le začetek novega poglavja v ustvarjalnosti Dannyja Kaya.

DNEAN OCRIZEK

MOJ PRIJATELJ KLOVN

deževnih dnevih z artističnimi burkavostmi — preganjanjem po dvorani, skakajenjem v vodo ipd. — petičnim gostom prenal misli na povratek domov. Ta posel ni lahek za komika, saj je treba za vsako ceno spraviti v smeh ljudi, ki so zaradi kislega vremena in visokih hotelskih računov kaj malo razpoloženi zanj. Zato pa je bila ta vajenska doba za Dannyja Kaya silno koristna in je po drugi strani pustila v njegovi komiki mnoge sledi, saj je mnogokrat to zaporedje arti-

ravno ta virtuoznost omejevala in mu preprečevala, da bi prerastel v žlahtnejšo komiko.

Poskusil se je sicer tudi kot romantičen zaljubljenec, vendar je bila »Pesem je rojena« (1948) njegov najmanj uspehi film, zakaj kljub toplemu in neostremu značaju njegove komike mu bolj leži čista farsa — a la »Fant iz Brooklyna« (nova verzija Lloydovega filma) kot ganljiva romantika. V »Hansu Christianu Andersen« sicer zaradi skonstruiranosti dela

govorjenke s trebuhom, psihanalizo, kriminalke in klasični balet) do čiste burke z divjimi preganjanji, preoblačenji in divjim neredom za odrom. Še bolj pa je ta virtuozi vsestranska talentiranost Dannyja Kaya zaživela v filmu »Dvorni norec« istih dveh avtorjev. Njegovi pevski, plesni, mimični in artistični talenti in značilni burkasti splošni nered so tu povezani v čudovito enoto, ki predstavlja verjetno vrh Kayeve komike (če odšteje-

njim — sami sebi. Njegove komedije so čista zabava. Je neprekosljiv mojster komorne situacijske komike, briljanten virtuozi v filmih, ki so le okvir za njegove mimične, pantomimične in besedne koloraturne arije.

O Kayevem mojstrstvu ni vprašanja. Prav tako o njegovi sposobnosti, najti pristen stik s publiko — ta je naravnost izredna. Vedno je nalezljivo topel, kar izžareva prijateljstvo do vseh in nas pritegne k sebi, da skupaj pozabimo nase in na svoje

Ljudje smo še vedno preveč naivni. Nasedemo največkrat tam, kjer ne bi smeli in ne verjamemo tistemu, ki je pošten. Marsikdo je bil zaradi tega že precej oškodovan in tisočaki so splavali po vodi neznanu kam. Toda ne samo tisočaki, tudi avtomobili ter drugi predmeti in nazadnje še ljudje. Pred kranjskim sodiščem se iz dneva v dan vrstijo taki primeri in kaže, da ljudi še niso izučili. Zato naj bo opisana resnična zgodba resen opomin za vse, ki radi verjamejo ljudem ob prvem srečanju. Rezultat vsega je, da so oškodovani.

Na obisk k sorodniku pri vojaki

VIDA ŠKERJANC, stara 33 let, doma iz Podbrezja, tovarniška delavka, je lani v juliju odšla v LESKOVAC na obisk k sorodniku, kjer je služil svoj kadrovski rok. Pot v Leskovac je dolga in se ne da opraviti v enem dnevu. Tudi dva sta premalo. Zato je morala Vida prenočiti v enem izmed leskovških hotelov.

V tem hotelu je bil takrat v službi kot natak tudi PETER BEGOVIČ, doma iz Leskovca. Po službeni dolžnosti je stregel tudi Vidi. Toda Vida za Begoviča ni bila navaden gost. Brž mu je bila všeč in med njima je stekel pogovor.

Prišel po nevesto

Ljubezenska pisma in še kaj?

Vida je bila (ne)prijetno presenečena, ko je iz Leskovca od Petra Begoviča dobila prvo pismo. Bilo je izredno pazljivo napisano in z vso pozornostjo, morda do njenega bodoče neveste. Takih pisem se je zvrstilo nič koliko. Eno je bilo bolj »zaljubljeno« od drugega. In Vida je začela Begoviču verjeti. Tudi odpisala mu je. Ljubezen je bila na dlani. Stvar je šla tako daleč, da je Begovič, 29. decembra lani, prišel k Vidi v Podbrezje na obisk. Že v pisemih ji je obljubil, da jo bo poročil. Vida mu je še bolj verjela, ko ji je to osebno izjavil na njenem domu v Podbrezjah.

To je sodu izbilo dno. Vida je Begoviču dovolila, da se je nastanil pri njej, kjer je ostal do začetka aprila letos.

Begovič je bil zelo prebrisan. Marsikatero noč ni spal, ko je razmišljal, kako bi vso zadevo izpeljal. Namreč pri vsej stvari ni imel čistih računov. Izmisli si je, da bi se bilo dobro najprej samo »zaročiti«. Vidi in sorodnikom je natvezil, da je v Srbiji tak običaj, da se na zaroko povabi vse nevestine in ženine sorodnike. Z Vido sta skupaj določila tudi dan zaroke.

Prišli so sorodniki, toda samo z Vidine strani, od Begoviča ni bilo nikogar. Vprašali so ga, kako to, da od njegovih ni prišel nobeden. Be-

Peter Begovič je »iskal« boljši zaslužek po svetu

Ljudje v okolici Kraja in v Podbrezjah so mu nasledali in mu dajali denar

videli v Begoviču dobrega človeka in vse so mu verjeli. Begovič je na ta način denar tudi dobil.

Oglasil se je pri ALBERTU MALIJU na Ko krici pri Kranju. Ta mu je izročil 58.000 dinarjev. Šel je k JOŽETU PEVCU v Cerklje, kjer je do bil 25.000 dinarjev. Vrnil se je nazaj na Podbrezje, kjer je od STANETA CRNILICA dobil 7000 dinarjev in od IVANKE LACKOVIČ še 63.000 dinarjev. Peter Begovič je imel denar v žepu in živel je brezskrbno. Njegova nevesta Vida je imela tudi volkswagen, vreden okoli milijon dinarjev. Njen bodoči »ženin« jo je zaprosil, če mu lahko posodi avtomobil, da mora za dva dni nujno nekam odpotovati in da ima svojega šoferja. Vida je verjela svojemu »bodočemu« možu. Posodila mu je avtomobil in Begovič je do besedno zginil reševati »neodložljive« opravke. Vida je čakala, toda Begoviča in avtomobila ni bilo od nikoder več. Begovič je prišel po nevesto, odpeljal pa je volkswagen.

Na sledi za goljufom

Vida Škerjančeva je šele potem, ko je bilo že zdavnaj prepozno, videla, da je nasledla goljufu. Vso stvar je prijavila na Tajništvo za notranje zadeve — izpostava Kranj.

Kranjski kriminalisti so s pomočjo stanovskih kolegov v Titogradu, goljufa kmalu izsledili. Ugotovili so, da potuje s »posojenim« volkswagenom po Crni gori in Srbiji in ga uporablja kot taksi. Na ta način si Begovič služi denar za preživljanje.

Begoviča so pred kratkim v Titogradu kriminalisti tudi aretirali in mu odvzeli osebni avtomobil.

Letos 3. junija je Vida Škerjančeva s poklicnim šoferjem Albertom Malijem z letalom od potovala z letališča Brniki v Titograd po svoj avtomobil. Pri prevzemu osebnega avtomobila so med drugim ugotovili, da je bil ta zelo poškodovan in neuporaben za vožnjo. Vidi ni preostalo drugega, kot da avtomobil po izredno nizki ceni za 200.000 dinarjev proda. Tako je bila Vida Škerjančeva oškodovana pri avtomobilu za okoli 800.000 dinarjev, potni stroški v Titograd pa so znašali nad 100.000 dinarjev.

Begovič tudi v Titogradu ni dal miru

Kriminalisti v Titogradu so pri poizvedbah ugotovili, da je Peter Begovič goljufal ljudi tudi po Titogradu. Njegova žrtev je bil ZDENKO SKOF, strojni tehnik iz Titograda. Begovič mu je natvezil vse mogoče, samo da je od Škofa dobil 103.000 dinarjev. Vrnil mu jih ni nikoli.

Kdo je Peter Begovič? Doma je iz Leskovca in stanuje v ulici Nikole Tesle št. 22. Pri vsem je zanimivo to, da je poročen in ima enega otroka. Kot je izjavila njegova žena, njen mož stalno potuje po svetu in da jo vedno prepriča, da zaradi tega, ker išče boljšo službo in boljši zaslužek.

Begovič za ženo in za otroke sploh ne skrbi. To stvar je »prepustil« svoji ženi, saj je zaposlena in zasluži. Sicer pa je Begovič že star znanec kriminalistov in sodnikov. Za podobna dejanja se je zagovarjal pred sodniki že dvakrat, sedaj pa bo moral na zatožno klop še tretjič.

MILAN ŽIVKOVIČ

Avtomobili so mnogokrat za prenekatero zelo vabljiva vaba

Begovič je menil, da jo bo lahko na hitrico obrnil. Vendar se je zmotil. Razmišljal je kakšno pot bi ubral. Ni okleval, spet se ji je približal in jo prosil za naslov, češ da ji bo kdaj pisal. Vida mu svojega naslova ni hotela dati. Begovič pa tudi ni odnehal. Svoje gostje ni več nadlegoval. Si je mislil: »Bom že kako prišel do naslova?« Kaže, da je bila Vida zanj izredno »privlačna« in Begovič je na zvit način prišel do njenega naslova, ki mu ga je dal njen sorodnik, ki je bil v Leskovcu pri vojaki. Toda vojak še pomislil ni, kaj se vse lahko skriva za tem?

govic si je odgovor hitro izmislil. Rekel je, da nima nikogar več. Na »zaroki« se je pilo, jedlo in plesalo. Veselja ni bilo kar tako hitro konec...

Sorodniki so prav prišli

Begovič se je po zaroki kmalu podal na pot. Toda ne predaleč. Potoval je od enega do drugega Vidinega sorodnika po Gorenjskem. Vsakemu, ki ga je obiskal, je dejal, da ga pošilja Vida in da potrebuje denar za poroko in še za nekatere druge stvari. Sorodniki in Vidini znanci so

odpeljal pa volkswagen

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 4. JULIJA DO 10. JULIJA 1964

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 4. julija

7.15 Hej brigade hitite — 8.00 Ob tabornih ognjih — 8.30 Mladina poje — 9.05 Veliki zabavni orkestri jugoslovanskih radijskih postaj — 10.00 Dopoldanski koncert del jugoslovanskih skladateljev — 11.40 Reportaža o partizanskem kraju — 12.05 Vedri zvoki — 13.30 Domače pesmi in napevi — 14.05 Poslušalci čestitajo — 15.05 Glasbeni avtomat — 16.00 Revija jugoslovanskih izvajalcev zabavne glasbe — 17.05 Nekaj novih posnetkov popularne slovenske glasbe — 17.30 Radijska igra — 18.15 Iz oper naših skladateljev — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Melodije za razvedrilo — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesni zvoki — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Za konec tedna

NEDELJA — 5. julija

6.00 Dobro jutro — 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.30 Mladim poslušalcem igrajo bratje Lorenz — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.50 Romeo in Julija — dramatična simfonija — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Glasba ne pozna meja — 15.05 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Radijska priredba baleta — 20.50 Sportna poročila — 21.00 Melodije v izložbenem oknu — 22.10 Godala v noči — 23.05 Nočni koncert slovenskih skladb

PONEDELJEK — 6. julija

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Obisk pri narodno zabavnih ansamblih — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Vedre glasbene minute za mlade poslušalce — 9.30 V narodnem tonu — 10.15 En-srbski in en-hrvaški skladatelji — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski spored domače in narodne glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Igrajo pihalni orkestri »Svoboda« — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih krizpotih —

19.05 Glasbene razglednice — 20.00 25 minut z velikimi zabavnimi orkestri — 20.25 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 S popevkami po svetu — 22.50 Literarni nokturmo — 23.05 Po svetu jazza

TOREK — 7. julija

7.15 Lahka koncertna glasba za dobro jutro — 8.00 Napotki za turiste — 8.07 Jugoslovanski pevci popevk — 8.35 Poje Mariborski komorni zbor — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Pesmi za poletne dni — 9.30 Četrt ure z ansamblom Moimira Sepeta — 9.45 Poslušajmo Kmečko godbo — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Mali koncert lahke glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Suta št. 2 — 14.20 Nastopa Komorni zbor iz Celja — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Koncert po želih poslušalcev — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Glasba španskega preroda — 20.20 Radijska igra — 20.52 Lahka glasba — 21.25 Popularne orkestralne skladbe — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert del jugoslovanskih skladateljev

SREDA — 8. julija

7.15 Narodni in domači zvoki — 8.07 Plesni orkester Ralph Flanagan — 8.30 Sen kresne noči — 9.00 Svet skozi sončna očala — 9.15 Zvočni mozaik — 10.15 Solistična instrumentalna glasba — 10.30 Človek in zdravje — 10.40 Makedonija v glasbi — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski spored domače in narodne glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 20 minut s Komornim zborom RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 Kulturna verzala — 20.00 Simfonični poem — 20.30 Za ljubitelje zabavnih melodij — 21.00 Seestra Angelika — opera — 22.10 Ubogi mornar — 22.50 Literarni nokturmo — 23.05 Plesna glasba

CETREK — 9. julija

7.15 Zvočni kaleidoskop — 8.00 Napotki za turiste — 8.07 Narodne pesmi igrajo Dravski flosarij — 8.25 Čehoslovaška zabavna glasba — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Vesele počitnice — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti 12.25 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Iz folklorne zakladnice — 14.20 List iz albuma z zabavnimi melodijami — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Danka in scherzo v glasbeni literaturi — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Turistična oddaja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 V zakladnici stare glasbe

PETEK — 10. julija

7.15 Od uverture do finala — 8.07 Majhni zabavni ansambli — 8.35 Pri virtuosnih instrumentalnih solistih — 9.00 Picinirski tednik — 9.30 Slovenski pevci popevk — 10.15 Igrajo ameriške pihalne godbe — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski spored domače in narodne glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.04 Glasbeni avtomat — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Pojo mladinski mešani zbori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Promenadni koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Trideset minut v studiu 14 — 20.30 Poje Učiteljski pevski zbor — 20.50 Arena za virtuoze — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Plesna glasba — 22.50 Literarni nokturmo — 23.05 Iz sodobne češke in bolgarske simfonične literature

K I N O

Kranj »CENTER«

4. julija ameriški barvni CS film POSLEDNJI VOZ ob 10. in 21. uri, angleški barvni CS film PEKLENI KLUB ob 19. uri, italijansko-francoski film DEKLE V IZLOZBI ob 17. in 19. uri, premiera francoskega filma MACKA STEGUJE KREMPLE ob 23. uri.
5. julija francoski film MACKA STEGUJE KREMPLE ob 10. uri, ameriški barvni CS film POSLEDNJI VOZ

ob 15. in 19. uri, italijansko francoski film DEKLE V IZLOZBI ob 17. uri, premiera francoskega filma KRAVA IN UJETNIK ob 21. uri.

6. julija ameriški barvni CS film OKO ZA OKO ob 16., 18. in 20. uri

7. julija angleški barvni CS film VESELI KLUB MLADIH ob 16. in 18. uri, francoski film MACKA STEGUJE KREMPLE ob 20. uri

8. julija francoski film MACKA STEGUJE KREMPLE ob 16., 18. in 20. uri

9. julija ameriški barvni film POSLEDNJI MRAK ob 16., 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

4. julija ameriški barvni CS film POSLEDNJI VOZ ob 14. uri, domači film SKOPJE ob 16. in 20.20, angleški barvni CS film PEKLENI KLUB ob 18.10

5. julija jugoslov.-nemški film OTOK ob 10. in 14. uri, jugoslovanski film V SPOADU ob 16. uri, italijanski film VSI DOMOV ob 18. uri, francoski film DEKLE V IZLOZBI ob 20. uri

6. julija jugoslov.-nemški film OTOK ob 18. in 20.10

7. julija jugoslov.-nemški film OTOK ob 18. uri, angleški barvni CS film VESELI KLUB MLADIH ob 20.10

8. julija ameriški CS film SEVER SEVEROZAHOD ob 18. in 20.10

9. julija francoski film KRAVA IN UJETNIK ob 18. in 20.10

Stražišče »SVOBODA«

4. julija ameriški barvni CS film POSLEDNJI VOZ ob 16. uri, domači film V SPOADU ob 18. uri, jugoslovansko nemški film OTOK ob 20. uri

5. julija italijansko francoski film DEKLE V IZLOZBI ob 16. uri, ameriški barvni CS film POSLEDNJI VOZ ob 18. uri, italijanski film VSI DOMOV ob 20. uri

7. julija francoski film KRAVA IN UJETNIK ob 20. uri

9. julija francoski film MACKA STEGUJE KREMPLE ob 20. uri

Naklo

4. julija domači film KOTA 905 ob 20. uri

5. julija domači film KOTA 905 ob 17. uri, jugoslovansko nemški film OTOK ob 20. uri

Kropa

5. julija angleški barvni CS film PEKLENI KLUB ob 17. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

4. do 5. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA

6. julija ameriški barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA

7. do 8. julija angleški barvni VV film USODNA CIGANKA

9. do 10. julija angleško nemški film MASCEVANJE VOJAKA POOLEYA

Jesenice »PLAVŽ«

4. do 5. julija angleški barvni CS film USODNA CIGANKA

6. do 7. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA

9. do 10. julija danski film POSLEDNJA ZIMA

Zirovnica

4. julija francoski CS film HORACIJ 62

5. julija japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SRIVNOSTI

8. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA

Dovje

4. julija japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SKRIVNOSTI

5. julija francoski CS film HORACIJ 62

9. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA

Koroška Bela

4. julija danski film POSLEDNJA ZIMA

5. julija italijanski barvni CS film SIEGFRIED

6. julija angleški barvni film USODNA CIGANKA

Kranjska gora

4. julija italijanski barvni CS film SIEGFRIED

5. julija danski film POSLEDNJA ZIMA

9. julija angleški barvni VV film USODNA CIGANKA

Podnart

4. julija francosko jugoslovanski barvni CS film DUBROVSKI ob 17. in 19. uri

5. julija slovenski film TRI-GLAVSKE STRMINE ob 17. in 19. uri

9. julija zahodno nemški film SKRIVNOSTNA GROFICA ob 20. uri

Radovljica

4. julija ameriški barvni CS film OBALA ŽELJA ob 18. uri
4. julija slovenski film TRI-GLAVSKE STRMINE ob 16. in 20. uri

5. julija ameriški barvni CS film OBALA ŽELJA ob 16. in 20. uri

7. julija francosko-jugoslovanski barvni CS film DUBROVSKI ob 18. uri

8. julija francosko-jugoslovanski barvni CS film DUBROVSKI ob 18. in 20. uri

9. julija italijanski film LOCITEV PO ITALIJANSKO ob 20. uri

10. julija italijanski film LOCITEV PO ITALIJANSKO ob 18. uri

10. julija italijansko-španski barvni CS film VELIKAN IZ RHODOSA ob 20. uri

Humoreska

Težak je zdravniški poklic in odgovoren; ni vsakdo poklican, da ga opravlja. Bodi še tako naučen in načitan, v vsakodnevni dirki z Matildo s kosó se boš vedno in vselej upehal, če nimaš tistega pravega nosu za ugotavljanje diagnoze. Poglejte, zadnji čas so me klicali k vrsti ljudi, ki jih je kar tako nenadoma in nepričakovano zadela kap. Sredi prehoda za pešce, v pekarni, pred kinom, za gostilniško mizo, na avtobusu, pod tušem, nad razgrnjenim časopisom. Vsi primeri so si bili do pičice enaki: revež je bil pred petimi minutami še čil in zdrav, da se je tistim na socialnem zavarovanju kar samo od sebe smejalo, če so ga videli, lepo spodobno je hodil okoli po svojih ne-

čez usodni prehod za pešce, kupil zemljo v pekarni žalostnega spomina, jo požvečil pred zgoraj omenjenim kinom, popil dva deci za ono gostilniško mizo, se prerival v natanke istem avtobusu, prhal pod nesrečnim tušem, buljil v prosluli časopis. In na koncu je v mojem razmetanem podstrešju zagrela kompletna neonska razsvetljava: doumel sem, kaj je bilo krivo prerane smrti mojih nesrečnih pacientov! Preprosto: vse od prvega do zadnjega je zadela kap od presenečenja. Kajti...

...nesrečniku št. 1 je na prehodu za pešce dal avtomobilist prednost!

...nesrečniku št. 2 so v pekarni štrucu zavili v papir, ne da bi jih bilo treba za to prositi!

...nesrečnik št. 3 je, pred kinom zagledal napis: Zaradi krajšega filma cene vstopnicam znižane za 30 din!

Diagnoza

dolžnih opravkih, kar naenkrat pa ga zadene ko strela z jasnega, sede se kot prazna vreča, malo še pobrca in že je tam, kjer ni ne muh ne koloradarja. Moja ugotovitev je bila zmeraj porazno preprosta in vendarle zavita v skrivnostno temo: srčna kap iz nerazumljivih vzrokov. Niti obdukcija niti združeni naporji mojih častitljivih kolegov v belih haljah niso mogli razložiti, zakaj nam Gorenjci kar naenkrat tako vneto mro za kapjo; začuden smo majali glave in se vznemirjeni spogledovali, rešitve pa ni videl nihče!

Ko je tako odpovedala vesoljna zdravniška veda, je prišel na vrsto moj nos — nos pravega zdravnika. Skrbno in natančno sem raziskal okoliščine, v katerih je pobralo moje nesrečnike; odstopical sem

...nesrečnika št. 4 je natakar opozoril, da je golaž star že dva dni in da mu raje priporoča kaj drugega!

...nesrečniku št. 5 je v avtobusu petnajstletni fante v riflaricah nemudoma odstopil sedež!

...nesrečnik št. 6 se je lahko skopal od mezinca na nogi do frizure, čeprav stanuje v sušnem četrtem nadstropju!

...nesrečnik št. 7 je v časopisu prebral novico, da se je meso pocenilo!

Tako, zdaj torej poznamo pogubno resnico! Bralci, ostanite hladnokroni pred presenečenji! Tisti s slabimi živci naj si raje kar vedno mislijo, da gre le za prvoaprilsko šalo!!!

VILKO NOVAK

ZANIMIVOSTI

Honda tudi v avtomobilizmu

Predstavniki znane japonske tovarne motorjev Honda je pred nekaj dnevi v Tokiju izjavil, da bo ta tovarna prvič sodelovala na mednarodnih dirkah, ki se točkujejo za svetovno prvenstvo 14. junija v belgijskem Grand prixu v mestu Spa, tudi z avtomobili. Do sedaj je, kot je znano, Honda nastopala samo na tekmovanjih motociklistov in osvojila nekaj naslovov svetovnih prvakov, zato se pojav te tovarne na avtomobilskih dirkah, kjer že desetletja kraljujejo stara imena avtomobilov, pričakuje z izredno velikim zanimanjem.

Isti predstavnik je tudi izjavil, da bodo na dirki nastopili z enim ali dvema voziloma, da bodo nastopili potem še na dveh od 11 dirk za svetovno prvenstvo in da za Hondo letos ne bodo vozili japonski vozači ampak da ima tovarna dogovore z znanimi vozači iz Rodezije, Švice in Anglije.

Honda starta letos samo z avtomobili formule 1, pričakuje pa je, da bo kasneje startala tudi z avtomobili turističnega razreda.

V mnogih predelih Srednje Amerike so našli tako imenovane kamnite jarme, ki so jih ljudje nosili na ramenih ali okrog vratu. Verjetno pa so služili tudi zato, da so človeka, ki je jarem nosil, privezali h kakšni stvari. Predzgodovinske skulpture prikazujejo posameznike, ki so nosili nekatere kamnite predmete, podobne kasnejšim jarmom, okrog pasu in bokov. Raziskovalci domnevajo, da so nosili te predmete med neko posebno plesno igro. Nekateri so popolnoma gladki, drugi pa so okrašeni s preprostimi motivi.

Jarem, ki ga prikazuje slika, so našli v mestu Vera Cruz in je nenavadno bogato okrašen.

Televizija

SOBOTA — 4. julija

RTV Ljubljana 19.15 Kaj bo prihodnji teden na spored — 19.30 Champion film — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — 20.30 Prenos športnega dogodka — 22.30 Humoristična oddaja — RTV Ljubljana 23.30 87. policijska postaja — 0.20 Poročila

Nedelja — 5. julija

RTV Zagreb 9.00 Serijski film za otroke — 10.00 Kmetijska oddaja — Intervizija 16.05 Mednarodno tekmovanje v kajaku — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.45 Cik-cak — 21.00 Laramie — serijski film — 21.50 Jazz na ekranu — 22.30 Poročila

Ponedeljek — 6. julija

RTV Ljubljana 19.15 TV obzornik — 19.30 Britanska

enciklopedija — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — 20.30 Tedenski športni pregled — RTV Zagreb 21.00 Propagandna oddaja — RTV Beograd 21.15 Celovečerni film — RTV Zagreb 22.45 Včeraj, danes, jutri

Torek — 7. julija

Ni sporeda!

Sreda — 8. julija

RTV Ljubljana 19.15 TV obzornik — RTV Zagreb 19.30

Mendo vam predstavlja — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Propagandna oddaja — RTV Ljubljana 20.45 Dvanajst klubskih — zabavna oddaja — RTV Zagreb 21.45 Reportaža o Visu — 22.15 Včeraj, danes, jutri

Četrtek — 9. julija

RTV Ljubljana 19.15 TV obzornik — 19.30 S kamero po Afriki — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Lju-

bljana 20.30 Zenitna menica opera — 21.40 Poročila — RTV Zagreb 22.00 Včeraj, danes, jutri

Petek — 10. julija

RTV Ljubljana 19.15 TV obzornik — RTV Beograd 19.30 Koncert Ljubice Bacica — mladinska oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Propagandna oddaja — RTV Zagreb 20.45 Studio 13 — 21.4 Včeraj, danes, jutri